GEMEENTE BEUNINGEN

Gemeente Druten

GEMEENTE WIJCHEN

Uitvoeringsplan

'Landschap in Beweging'

Landschapsontwikkelingsplan

Beuningen, Druten, Wijchen mei 2007

AEQUATOR groen & ruimte

brons partners LANDSCHAPSARCHITECTEN BV

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Beunigen
De heer B. Berendsen /
De heer M. Stip
Postbus 14
6640 AA Beuningen

T 024 678 0800
F 024 677 8078
E gemeente@beuningen.nl
W www.beuningen.nl

Gemeente Druten
Mevrouw D. Traxel / S. Bindels
Postbus 1
6650 AA Druten

T 0487 58 0100
F 0487 58 0199
E info@druten.nl
W www.druten.nl

Gemeente Wijchen
Mevrouw J. Kofman
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

T 024 649 2111
F 024 649 2208
E gemeente@wijchen.nl
W www.wijchen.nl

Opdrachtnemer: Aequator Groen & Ruimte bv
De heer E. Jongsma /
M. van Amersfoort
De Drieslag 25
8251 JZ Dronten

T 0321 388 810
F 0317 491 449
E dlv.groen.en.ruimte@dlv.nl
W www.dlvgroenenruimte.nl

In samenwerking met: Brons + partners
landschapsarchitecten bv
Mevrouw E. Groot Koerkamp
Lange Meent 24
4101 BG Culemborg

T 0345 534 765
F 0345 534 736
E info@bronsenpartners.nl
W www.bronsenpartners.nl

Lay-out: © brons + partners

B+P projectnr: 655

Datum: mei 2007

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**5**
1.1	Aanleiding	5
1.2	Samenwerking tussen partijen	5
1.3	Leeswijzer	5
2	**Uitvoeringsstrategie**	**7**
2.1	Uitgangspunten	7
2.2	Van visie naar doelen	7
2.3	Van doelen naar projecten	9
2.4	Wijze van sturing	10
2.5	Verankering in gemeentelijk beleid	11
3	**Uitvoeringsorganisatie**	**15**
3.1	Inleiding	15
3.2	Organisatie	15
4	**Uitvoeringsprogamma**	**19**
4.1	Inleiding	19
4.2	Communicatie	37
4.3	Planning	37
5	**Financieringsplan**	**39**
5.1	Oorsprong van middelen	39
5.2	Kostenraming uitvoeringsprogramma	40
Bijlagen		**43**
BIJLAGE 1: Kapstok voor SMART-doelen		45
BIJLAGE 2: Uitvoeringsstrategie		47
BIJLAGE 3: Monitorings- en evaluatiemomenten		49
BIJLAGE 4: Projectenlijst		51
BIJLAGE 5: Projectenkaart		55
BIJLAGE 6: Thema's en doelen pMJP provincie Gelderland		57

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Dit document is een onderdeel van het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) 'Landschap in Beweging'. Dit LOP bestaat uit drie delen, te weten de 'Inventarisatie & Analyse', de 'Landschapsvisie' en dit derde deel: het Uitvoeringsplan. Dit derde deel is het kader voor een duurzame uitvoering van het LOP.

1.2 Samenwerking tussen partijen

Het Uitvoeringsplan is een intergemeentelijk plan van de drie gemeenten Beuningen, Druten en Wijchen. Door een gezamenlijke aanpak ontstaat een eenheid in het gebied en kunnen doelstellingen integraal en over de gemeentegrenzen worden opgepakt. Er is een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het LOP, waarbij elke gemeente een verzwaarde verantwoordelijkheid heeft voor haar eigen grondgebied. Een intergemeentelijke samenwerking versterkt de regionale samenwerking en zorgt tevens voor een steviger fundament voor de uitvoering van het LOP. Elke gemeente dient op basis van haar aandeel een bijdrage te leveren aan de realisatie van het LOP. Hierdoor ontstaat een stimulerende werking naar gebiedspartijen (provincie, waterschap, belangenorganisaties, enzovoort) en kan door een 'slimme' uitvoering efficiëntie en een verhoogde effectiviteit worden bereikt.

Echter de uitvoering van het LOP is niet alleen een taak van gemeenten. Het is een breder gedragen verantwoordelijkheid. De doelstellingen van het LOP zijn integraal en vele partijen hebben hierbij een belang. Andere overheden, zoals de provincie Gelderland, het Waterschap Rivierenland en de samenwerkingsverbanden Regio Rivierenland en het KAN (Knooppunt Arnhem Nijmegen), realiseren een gedeelte van hun doelstellingen met het LOP. Deze partijen vormen een belangrijke cofinancier van opgaven. Ook andere partijen, zoals terreinbeheerders (Stichting Geldersch Landschap, Staatsbosbeheer) en belangenorganisaties, zijn bij het LOP gediend en zijn een belangrijke spil in de uitvoering. Deze organisaties hebben een goed netwerk en vertrouwen, dit maakt dat zij goed kunnen fungeren als de 'voelsprieten' in het gebied.

Van wezenlijk belang is de coöperatie van de bewoners en ondernemers in het gebied. Vele doelstellingen van het LOP zijn van invloed op het gebruik van gronden door derden. Gezamenlijk met hen zal een groot deel van het LOP gerealiseerd moeten worden. Dit betekent dat een goede communicatie van belang is. Er worden vóóral kansen gecreëerd voor grondeigenaren en –gebruikers. Bij de samenwerking met private partijen als bewoners en ondernemers, is het van belang dat een gelijkwaardigheid ontstaat tussen de partijen. Dit betekent dat er vertrouwen moet zijn en dat er een waardering voor elkaars belangen en inzet moet zijn.

1.3 Leeswijzer

Het Uitvoeringsplan bestaat uit een viertal onderdelen. Ten eerste zal worden ingegaan op de uitvoeringstrategie (hoofdstuk 2). Deze strategie geeft aan hoe en met welke ambitie op de verschillende thema's binnen het LOP wordt ingezet door de drie gemeenten. Deze strategie bepaalt hiermee ook de mate van samenwerking met en cofinanciering van andere partijen. De uitvoeringsstrategie is de kern van het Uitvoeringsplan, omdat het bepaalt hoe gemeenten de komende tien jaar hun doelen denken te bereiken.

In hoofdstuk 3 wordt, aanvullend op de uitvoeringsstrategie, de uitvoeringsorganisatie beschreven. Vervolgens komt in hoofdstuk 4 het uitvoeringsprogramma aan de orde. Hierin worden de projecten voor de korte termijn (2008-2012) geprioriteerd, beschreven en wordt tevens een planning tot 2013 gegeven. In het afsluitende hoofdstuk 5 wordt nader ingegaan op de financiering van de uitvoering van het LOP.

2 Uitvoeringsstrategie

2.1 Uitgangspunten

Voor de uitvoering van het LOP wordt een aantal uitgangspunten gehanteerd:

Continuïteit
Het LOP beoogt een duurzaam plan te zijn, dat vraagt om duurzame en structurele maatregelen. Dit betekent dat alleen uitvoeringsprojecten en maatregelen worden geïnitieerd als de continuïteit is gewaarborgd. Structurele financiering en heldere afspraken zijn hiervoor de basis.

Koppelen van belangen
Het plangebied van het LOP herbergt vele gebruiksfuncties. Dit vergt een goede afstemming tussen deze vormen van landgebruik, maar biedt ook kansen voor multifunctionele projecten en maatregelen. In de uitvoering dient aandacht te zijn voor de diverse belangen die voortkomen uit de gebruiksfuncties. Er wordt echter voornamelijk gedacht in kansen voor multifunctioneel gebruik van het landschap.

Zoeken naar maatwerk
Het koppelen van belangen vraagt om maatwerk. Aandacht voor de specifieke problematiek van de fysieke, sociale en economische omstandigheden maakt dat niet alleen uitgegaan moet worden van kant-en-klare oplossingen, maar dat er ruimte moet zijn voor specifieke op maat gemaakte maatregelen. Hierdoor worden kansen en mogelijkheden optimaal benut.

Uitvoering op basis van vertrouwen
Het LOP gaat over het gehele buitengebied van de gemeente Beuningen, Druten en Wijchen. Veel partijen in het gebied (particulieren, agrariërs, enzovoort, maar ook overheden als de provincie en het waterschap) krijgen te maken met de uitvoering van het LOP. Alleen door samen te werken kan het uitvoeringsprogramma van het LOP een daadwerkelijk succes zijn. Vertrouwen tussen deze partijen is hiervoor cruciaal. Daarom is het opbouwen van een duurzame relatie tussen de gebiedspartners (overheden en belangenorganisaties) in het gebied een belangrijk uitgangspunt van het LOP.

Kansen grijpen
De uitvoering van het LOP kent enkel een strakke planning voor de korte termijn. Het is hiermee flexibel, zodat zo veel mogelijk kansen geïdentificeerd en benut worden. Uiteraard worden daarbij altijd de doelen van het LOP in beeld gehouden, maar zal er vooral veel ruimte zijn voor lokale initiatieven.

Geld met geld maken
In de uitvoering van het LOP wordt gezocht naar slimme constructies om de financiële middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten. Geldstromen en instrumenten worden optimaal benut en creatieve oplossingen worden gezocht.

2.2 Van visie naar doelen

In de Landschapsvisie is een totaalbeeld geschetst voor het gehele plangebied. Er is in beschreven hoe het landschap van de drie gemeenten er over tien jaar uit zal moeten komen te zien. De volgende belangrijke stap, die is verwoord in het Uitvoeringsplan, is de strategie om deze visie te verwezenlijken.

Om keuzes te kunnen maken is het belangrijk de Landschapsvisie, 'Landschap in beweging', te vertalen naar een korte lijst met concrete doelen. Dit maakt dat de visie eenvoudig en overzichtelijk wordt weergegeven en zodoende een werkbaar Uitvoeringsplan ontstaat.

Door de doelen goed inzichtelijk te maken bij de start van het uitvoeringsprogramma, is het gedurende de uitvoering mogelijk om te monitoren en eventuele aanpassingen in de uitvoeringsstrategie door te voeren. Hiermee wordt voorkomen dat een Uitvoeringsplan met een te korte looptijd wordt opgesteld. Door goede monitorings- en evaluatiemogelijkheden in te bouwen kan tijdig worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen. Hierdoor ontstaat een duurzame uitvoering met concrete projecten voor de korte termijn en projectideeën na 2013.

De doelgerichte aanpak, zoals hierboven beschreven, geeft een duidelijke strategie voor het landschapsbeleid van de gemeenten. Het is een flexibele strategie, die ruimte laat voor maatwerk in de uitvoering. Op basis van deze strategie kunnen de kansen die zich voordoen en de initiatieven die worden genomen, ook daadwerkelijk worden benut. De strategie is opgesteld vanuit het totale plangebied en draagt hiermee dus bij aan de collectiviteit, maar laat tevens ook ruimte in de uitvoering om ook eigen gemeentelijke accenten en doelen te integreren en te verwezenlijken.

2.2.1 Doelen

In de visie komen een aantal thema's heel duidelijk naar voren. Deze thema's worden gekozen als uitgangspunt voor het uitvoeringsprogramma. Het gaat om de volgende thema's:

A Behouden en Versterken landschap
Onder dit thema wordt landschap in de 'zichtbare' vorm verstaan. Diverse doelen en maatregelen kunnen onder dit thema worden gerangschikt. Het gaat daarbij zowel om beplanting, als andere zichtbare karakteristieke elementen.

B Economische dragers landschap
Als gevolg van de veranderingen in het landelijk gebied zijn er maatregelen nodig die voorkomen dat de kernwaarden van het landschap onder druk komen te staan. Daarbij zou het een doel kunnen zijn om instrumenten toe te passen die enerzijds bijdragen aan de instandhouding en versterking van het landschap en anderzijds de economische vitaliteit versterken.

C Ecologisch netwerk
Ecologie is een belangrijk thema in de beleidsontwikkeling op rijks- en provinciaal niveau. De regie over de uitvoering ligt deels bij de gemeenten. Samen met andere partijen zal invulling gegeven moeten worden aan het ecologisch netwerk. De doelen en maatregelen die een bijdrage leveren aan de realisatie van dit netwerk vallen onder dit thema.

D Toegankelijkheid
Met een toenemende verstedelijking wordt de behoefte aan een toegankelijk landschap groter. Dit thema omvat alle doelen en maatregelen die hieraan een bijdrage leveren.

Onder de thema's worden vervolgens doelen gerangschikt. De doel-thema combinaties zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

De doelen die in Tabel 1 staan beschreven, zijn nog weinig concreet. Een concretisering is noodzakelijk omdat dan duidelijk wordt wat precies de opgave is per doel. Verder zorgen concrete doelen voor een realistisch beeld van de doelstelling en vormen zodoende de basis voor een realistische financieringsopgave. Om tot een concrete uitvoering te komen worden de doelen SMART gemaakt aan de hand van uitvoeringsprojecten. In Tekstkader 1 staat beschreven wat kan worden verstaan onder SMART. Deze projecten worden nader beschreven in hoofdstuk 4.

Thema / Doel	
A Behouden en Versterken landschap	
1	Uitzichten/zichtlijnen realiseren en behouden
2	Kleinschaligheid van het landschap benadrukken en behouden
3	Groene zones tussen dorpen behouden
4	Historie zichtbaar maken
5	Openheid landschap behouden en versterken
6	Beplantingsstructuur versterken
7	Zichtbaarheid+samenhang landschapstypen accentueren
8	Dorpskernen landschappelijk inpassen
B Economische dragers landschap	
1	Bouwen buitengebied reguleren
2	Toekomstperspectief voor de landbouw
3	Recreatie en toerisme versterken
C Ecologisch netwerk	
1	Ontwikkelen natuur en realiseren waterberging
2	Realiseren EVZ
3	Vergroten bosareaal
D Toegankelijkheid	
1	Ontwikkelen struinroutes
2	Realiseren rustpunten
3	Landschapsinfo realiseren
4	Recreatief netwerk ontwikkelen

Tabel 1: Doelen Uitvoeringsplan

Het is van groot belang dat in de uitvoeringsprojecten de doelen worden toegespitst op de exacte situatie. In bijlage 1 is een kapstok gegeven op welke manier doelen SMART gemaakt kunnen worden. Binnen projectvoorstellen kan deze kapstok gebruikt worden om op een eenduidige manier te werken aan de realisatie van doelen.

Smart staat voor:
Specifiek: elk doel gaat over één enkel onderwerp.
Meetbaar: een doel moet controleerbaar zijn in termen van kwantiteit en/of kwaliteit.
Acceptabel: de doelen moeten terug te voeren zijn naar de essentie van zijn taakstelling, inzichtelijk zijn en acceptabel voor medewerker en organisatie.
Relevant: de doelen zijn relevant in het kader van de bedrijfsdoelstelling. Ze zijn direct of indirect afgeleid van afspraken hoger in de organisatie.
Tijdgebonden: uitgedrukt wordt wanneer het project start en eindigt en wat het aan ambtelijke uren kost.

Tekstkader 1: SMART

2.3 Van doelen naar projecten

Voor de realisatie van de Landschapsvisie zijn projecten benoemd. In het uitvoeringsprogramma in hoofdstuk 4 zijn deze nader uitgewerkt. De projecten moeten zorgen voor de realisatie van de doelen uit de Landschapsvisie. Hieronder is per thema aangegeven welk type projecten invulling kunnen geven aan de gestelde doelen.

Behouden en Versterken landschap
De landschappelijke kenmerken die in de visie zijn aangegeven, zijn het uitgangspunt voor dit thema. Er is een aantal projecten nodig om de in Tabel 1 aangegeven doelen te realiseren. Het gaat hierbij om beplantingsprojecten, het aanpakken van de beplanting langs wegen door middel van het opstellen/aanpassen van een

wegbeplantingsplan. Ook het stimuleren van landschapsbeheer door en op de grond van particulieren (zogenaamde groene diensten) kunnen een belangrijke bijdrage aan dit doel leveren.

Economische dragers landschap
Met een veranderende landbouw is het van groot belang economische dragers in het buitengebied te hebben om het landschap te onderhouden. Projecten die zorgen voor economische activiteiten die passen en bijdragen aan het landschap dragen bij aan dit doel. Dit zijn projecten variërend van het ontwikkelen van landgoederenbeleid tot het opstellen van een agrarisch ontwikkelingsplan en het stimuleren van de landschappelijke inpassing van nieuwe bebouwing. Nieuwe economische dragers kunnen zorgen voor nieuwe geldstromen voor het landschap. Om de koppeling te leggen tussen de economische functie en de esthetische functie van het landschap dragen ook projecten in het kader van verevening bij aan dit thema.

Ecologisch netwerk
Vanuit ecologisch oogpunt is voor het gebied in het bijzonder de ecologische verbindingszone (EVZ) Heumen-Horssen van belang. Vanuit de visie op de EVZ ´Werk in uitvoering´ lopen en worden projecten opgestart die zorgen voor de realisatie van deze ecologische verbindingszone. Ook het beleid van het waterschap ten aanzien van het stimuleren en het aanleggen van waterbergingsoevers op grond van derden, draagt bij aan het ecologisch netwerk. In algemeenheid kunnen hier ook de eerder genoemde groene en blauwe diensten een impuls geven voor grondeigenaren en –gebruikers om natuurdoelen te realiseren.

Toegankelijkheid
Met een toenemende behoefte aan een rustpunt in het dagelijkse leven, is de toegankelijkheid van het landschap een belangrijk aandachtspunt. Dit geldt niet alleen voor de bewoners van het LOP-gebied zelf, maar zeer zeker ook voor de inwoners van de stad Nijmegen. Er is behoefte aan niet alleen een toegankelijk landschap, maar ook een beleefbaar landschap. Onder het thema toegankelijkheid valt dus zowel de fysieke toegankelijkheid, als de mogelijkheid het landschap te beleven en te herkennen. Mogelijke projecten zijn het realiseren van wandelrondjes rond dorpen, het verbeteren van de toegankelijkheid vanuit Nijmegen en het zichtbaar maken van de cultuurhistorische waarde in het gebied door bijvoorbeeld een opendag cultuurhistorie, maar ook een project zoals 'Het Land van de Acht Heerlijkheden'.

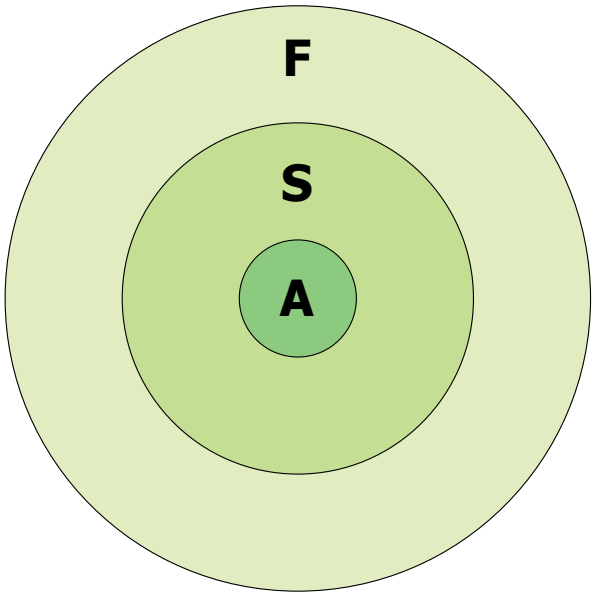
2.4 Wijze van sturing

Uit de in de vorige paragraaf genoemde doelen komt een breed scala aan projecten ter concretisering. Hierbij zal voor de gemeenten het ene thema, doel of project meer prioriteit hebben dan het andere. Gemeenten kunnen en willen nou eenmaal niet alles zelf doen. Het is echter met het oog op continuïteit en het benutten van kansen van groot belang een duidelijk raamwerk te hebben. Dit raamwerk kan de basis zijn voor een verdere invulling van de doelen en bijbehorende projecten. Daarnaast biedt het, vanuit de sturingsfilosofie, de mogelijkheid voor het aanbrengen van accenten en prioriteiten per gemeente. Binnen het raamwerk speelt daardoor in het bijzonder de wijze van sturing door de gemeente een belangrijke rol.

Bij het vormgeven van een sturingsfilosofie heeft een gemeente de keuze uit drie verschillende manieren van sturing geven aan de uitvoering van de thema's en doelen zoals beschreven in paragraaf 2.2.1.

De drie typen sturingsmechanismen zijn (zie Figuur 1):

1. Actief sturen van ontwikkelingen;
2. Stimuleren van ontwikkelingen;
3. Faciliteren van ontwikkelingen.

Figuur 1: Wijze van sturing, F(aciliteren), S(timuleren, A(ctief sturen)

Actief sturen van ontwikkelingen
Bij actief sturen trekken of initiëren de gemeenten gezamenlijk of per gemeente projecten. De projecten die hierbij aan bod komen staan hoog op de gemeentelijke agenda. De gemeente heeft bij actief sturen zowel de organisatorische als de financiële verantwoordelijkheid.

Stimuleren van ontwikkelingen
Voor een groot deel van het uitvoeringsprogramma helpt de gemeente bij de realisatie door middel van het stimuleren van ontwikkelingen. Op deze manier helpt de gemeente veelal lokale initiatiefnemers bij het realiseren van doelen. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door subsidies, of het beschikbaar stellen van capaciteit.

Faciliteren van ontwikkelingen
Om de Landschapsvisie te kunnen realiseren dient deze minimaal te worden gefaciliteerd door de gemeente. Ontwikkelingen die aansluiten of bijdragen aan de realisatie van de Landschapsvisie worden door gemeente toegestaan. Dit faciliteren zal voornamelijk plaatsvinden door het geven van beleidsruimte en het begeleiden van initiatiefnemers.

Bijlage 2 geeft de wijze van sturing op de verschillende thema's en projecten weer. De prioriteiten zijn hierin nog niet meegenomen. Het uitvoeringsprogramma, hoofdstuk 4, geeft meer inzicht in de gestelde prioriteiten en projecten die invulling geven aan het landschap in de komende jaren.

2.5 Verankering in gemeentelijk beleid

Om het LOP uit te voeren is een goede verankering in de andere beleidsvelden noodzakelijk. In de uitvoeringsstrategie (hoofdstuk 2) is beschreven dat voor de benoemde doelen de gemeenten minimaal de ontwikkelingen dienen te faciliteren. De borging dient plaats te vinden in de volgende plannen (c.q. beleid):

- Bestemmingsplan Buitengebied;
- Welstandsnota;
- Notitie recreatie en toerisme;
- Monumenten;
- Economisch beleidsplan;
- Waterplan[1] .

Het bestemmingsplan Buitengebied is het meest geijkte en belangrijkste instrument voor de borging van het LOP in de overige beleidsvelden. In de volgende paragraaf wordt aangegeven welke elementen moeten worden gewaarborgd in de Bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente.

[1] Met name de relatie tussen de wateropgaven en cultuurhistorie en landschappelijke kwaliteiten is hierbij van belang.

2.5.1 Bestemmingsplan Buitengebied

De gemeenten Beuningen en Wijchen starten in 2007 met de voorbereiding voor het opstellen van één intergemeentelijk Bestemmingsplan Buitengebied. Ook de gemeente Druten heeft een actualisatie van het bestemmingsplan gepland. Het LOP dient als één van de belangrijke bouwstenen voor de nieuwe bestemmingsplannen Buitengebied.

Het is van belang dat de uitgangspunten van de Landschapsvisie worden gewaarborgd middels de Bestemmingsplannen Buitengebied. Het gaat om de volgende aspecten:

- Karakteristieke kenmerken diverse landschapstypen;
- Bescherming van natuur, bos en water met specifieke ecologische waarden;
- Waardevolle en monumentale bomen;
- Cultuurhistorische, aardkundige en archeologische waarden;
- Bestaande wandelpaden.

Daarnaast is het vanuit het LOP ook noodzakelijk dat ruimte wordt geboden voor bepaalde ontwikkelingen. Het gaat om de volgende aspecten:

- Kansen voor zowel primaire als verbrede landbouw;
- Ruimte voor realisatie EHS en EVZ;
- Kampeerbeleid (evt. ook extensief beleid);
- Wandelpaden;
- Saneren bedrijfsgebouwen (wonen en werken buitengebied).

Naast het waarborgen van waarden en ruimte bieden aan ontwikkelingen, kunnen in het bestemmingsplan ook voorwaarden worden gesteld voor medewerking aan bestemmingsplanwijzigingen. In het kader van het bestemmingsplan kunnen voorwaarden worden gesteld aan de ruimtelijke ingrepen. Het gaat hierbij specifiek om[1]:

- *vrijstellingen art. 19 WRO:* Hiervoor kunnen per verzoek voorwaarden voor worden gesteld;
- *vrijstellingen art. 15 en 17 WRO:* Hiervoor kunnen enkel voorwaarden worden gesteld als deze vooraf zijn opgenomen in het Bestemmingsplan Buitengebied;
- *aanlegvergunningen:* Hiervoor kunnen enkel voorwaarden worden gesteld als deze vooraf zijn opgenomen in het Bestemmingsplan Buitengebied.

In het bestemmingsplan kan worden aangegeven wanneer bepaalde voorwaarden worden gesteld. Vanuit het LOP is het van belang dat in de volgende specifieke gevallen voorwaarden worden gesteld:

- Landschappelijke inpassing van nieuwe agrarische bedrijfsgebouwen en andere economische functies;
- Landschappelijke inpassing van woningen, bedrijventerreinen, wijken;
- Realisering landschappelijke doelen door middel van landgoedontwikkeling;
- Zoekzones landschappelijke versterking;
- Groencompensatie en verevening[2] ;
- Inpassing paardenbakken, rijhallen en ruiterpaden en hekwerken.

Het kan hierbij gaan om voorwaarden zoals het opstellen van een natuurbedrijfsplan of voorwaarden ten aanzien van de landschappelijke inpassing of de beeldkwaliteit van gebouwen. Het waarborgen van de beeldkwaliteit kan overigens ook worden geregeld via de welstandsnota's van de gemeenten.

Vanuit het LOP is het van belang dat een duidelijke landschapsparagraaf of –toets wordt opgenomen in de Bestemmingsplannen Buitengebied. Deze landschapsparagraaf of -toets dient intern bij de gemeenten als toetsingskader voor ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen. In de landschapsparagraaf of –toets komen de landschapstypen uit het LOP en haar kwaliteiten terug. Per ruimtelijke ontwikkeling of ingreep moet door initiatiefnemers worden aangegeven hoe de kwaliteiten worden behouden of versterkt.

[1] Op basis van huidige Wet Ruimtelijke Ordening.

[2] Gebied waar ruimtelijke ontwikkeling een achteruitgang van de groenstructuur onvermijdelijk maakt, compensatie in een nabijgelegen gebied waar ruimte is voor versterking van de groene structuur levert hier een win-win stuatie op.

Overigens kan ook het voorbeeldenboek, dat in één van de uitvoeringsprojecten wordt opgesteld, worden gebruikt als toetsingskader.

2.5.2 Opbrengsten door bestemmingswijzingen

Door vereveningsconstructies kunnen uit bestemmingswijzigingen opbrengsten worden gegenereerd voor de doelen uit de Landschapsvisie. Voor dit LOP-gebied zijn de volgende opties interessant. Deze dienen dan ook door de gemeenten nader te worden verkend:

- Rood-voor-groen constructies;
- Het hanteren van opcenten bij gronduitgifte door gemeenten (ontwikkelingstax);
- Door middel van de Grondexploitatiewet (Grex) kunnen afspraken worden gemaakt met particuliere initiatiefnemers (projectontwikkelaars) over vereveningsconstructies.

In het uitvoeringsproject ´Plattelandsrekening´ worden bovenstaande mogelijkheden verkend. Belangrijk is dat de mogelijkheden voor verevening ook worden meegenomen in de actualisatie van de Bestemmingsplannen Buitengebied. Hierin moet ruimte worden geboden voor ruimere bestemmingswijzigingen in relatie tot investeringen in ruimtelijke kwaliteit. Langs verschillende wegen kunnen opbrengsten van bestemmingswijzigingen ten goede worden gebracht aan de investeringen. Het gaat hierbij om eenmalige investeringen. Hierbij worden rode investeringen gekoppeld aan groene en blauwe investeringen. Winstgevende 'rode' ontwikkelingen leveren een ontwikkelingsbijdrage voor 'verliesgevende' ontwikkelingen zoals de realisatie en het beheer van 'groene' elementen.

Belangrijk is dat er een planologische relatie is tussen de rode ontwikkelingen en de groene ontwikkelingen. Gekeken moet worden wat de meerwaarde van de groene ontwikkeling voor de rode ontwikkeling is. In geval van een natuur- of boscompensatieplicht is deze duidelijk aanwezig, maar ook in andere gevallen gaat het veelal om het 'voor wat hoort wat'-argument. Een verandering van een agrarische bestemming naar 'landelijk wonen' of recreatie levert voor de grondeigenaar een stijging van zijn onroerend goed op. In het verlengde hiervan kan, als compensatie van deze waardestijging, een gedeelte van de waardestijging worden afgedragen aan een publiek doel.

Ook is in alle gevallen belangrijk dat de financiële bijdrage een planologisch doel dient en daarnaast een causaal verband heeft met de rode ontwikkeling. Door het LOP is een causaal en ook een planologisch verband te leggen. Dit is hiermee dan ook de belangrijkste beweegreden voor het vragen van een financiële vergoeding aan een private partij.

3 Uitvoeringsorganisatie

3.1 Inleiding

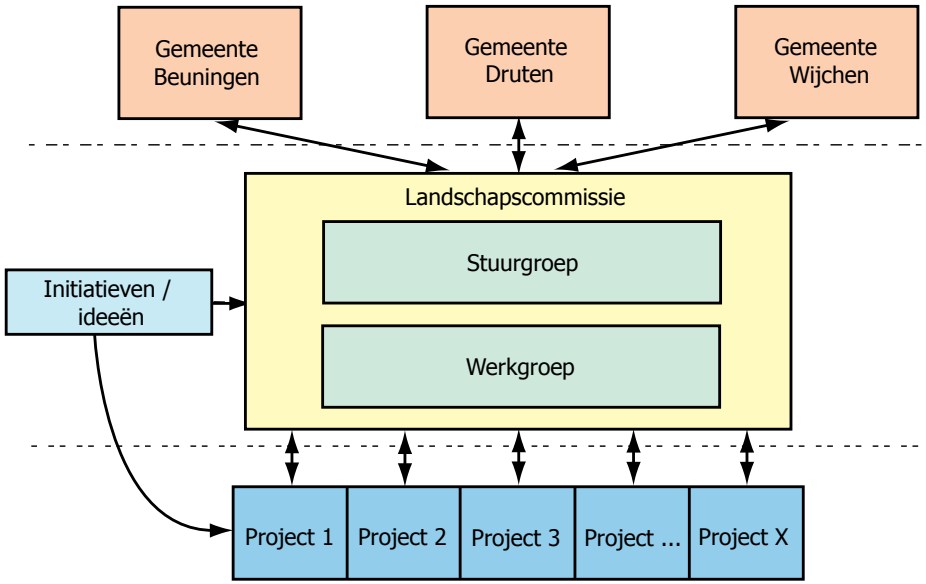
Voor de realisatie van de, in hoofdstuk 2 genoemde doelen is een goede uitvoeringsorganisatie noodzakelijk. Projecten die in dit Uitvoeringsplan worden genoemd en beschreven, kunnen middels deze organisatie worden uitgevoerd. Voor het bepalen van de organisatiestructuur zijn in het bijzonder de volgende uitgangspunten uit paragraaf 2.1 van belang:

- De organisatie dient duurzaam te zijn. Dit betekent dat een structurele financiering en duurzame afspraken noodzakelijk zijn.
- De organisatie moet flexibel kunnen opereren, zodat goed kan worden ingespeeld op ontwikkelingen en kansen die zich voordoen.
- De organisatie dient vertrouwen te hebben bij alle partijen in de streek. Dit betekent dat betrokken partijen optimaal moeten worden geïnformeerd over de uitvoering.

3.2 Organisatie

Om het LOP als onderlegger voor landschappelijke ontwikkelingen te kunnen gebruiken, zal er een sterk organisatorisch kader nodig zijn. Dit kader zal op verschillende niveau's moeten bijdragen aan het verduidelijken en realiseren van de doelen zoals in het LOP verwoord. Aangezien landschap en het landelijk gebied niet ophouden bij de gemeentegrenzen zal een intergemeentelijke aanpak en organisatie de eenduidigheid vergroten. Er wordt daarom uitgegaan van een samenwerking van de drie gemeenten in de uitvoering. Door een intergemeentelijke uitvoering blijft de mogelijkheid voor gemeenten om zelfstandig projecten op hun grondgebied uit te voeren, maar ontstaat tegelijk ook een mogelijkheid om intergemeentelijke projecten op te starten.

In Figuur 2 is de organisatie schematisch weergegeven. Hierbij is de samenwerking tussen de gemeenten weergegeven. De organisatie van het LOP bestaat uit verschillende onderdelen. Ten eerste zijn er de huidige gemeentelijke organisaties van waaruit het beleid voor het landelijk gebied wordt vormgegeven. Naast de gemeentelijke organisaties zal worden gewerkt met een Landschapscommissie.

Figuur 2: Uitvoeringsorganisatie

3.2.1 Landschapscommissie

De Landschapscommissie heeft als taak om de uitvoering van het LOP te sturen en om te komen tot een daadwerkelijke uitvoering van het LOP. Door gebruik te maken van het in hoofdstuk 2 gepresenteerde sturingmechanisme, kan de Landschapscommissie de voortgang van de uitvoering van het LOP monitoren en evalueren. Op basis

hiervan kan gezorgd worden voor (bij)sturing in de uitvoering en wordt zodoende de continuïteit gewaarborgd.

De Landschapscommissie werkt met een goedkeuring van de gemeenteraden. Deze goedkeuring wordt jaarlijks verleend op basis van een uitvoeringsprogramma, inclusief begroting, dat wordt opgesteld of geactualiseerd. Vanuit elke college van B&W van de gemeenten Beuningen, Druten en Wijchen heeft een bestuurder zitting in de Landschapscommissie.

De Landschapscommissie bestaat uit een ambtelijke werkgroep en bestuurlijke stuurgroep. De stuurgroep zorgt voor de aansturing van de uitvoering. Zij komt minimaal één keer per jaar bijeen. Een ambtelijke werkgroep heeft tot taak om de daadwerkelijke uitvoering van de projecten te begeleiden. Daarnaast zorgt zij voor de voorbereiding van de stuurgroep en voor de administratieve handelingen. Tevens stelt deze werkgroep een jaarlijkse voortgangsrapportage van de uitvoering op. Middels deze rapportages wordt de voortgang van het LOP gemonitoord en geëvalueerd. In bijlage 3 is aangegeven wanneer de monitorings- en evaluatiemomenten plaatsvinden.

In de werkgroep hebben naast de inhoudelijke deskundigen van elke gemeente, een secretaris en communicatieadviseur zitting. De secretaris heeft tot taak om alle processen in het kader van het Uitvoeringsplan te stroomlijnen. Deze persoon vormt de schakel tussen de ambtelijke werkgroep en de stuurgroep en heeft in beide gremia zitting. Een communicatieadviseur is verantwoordelijk voor de communicatie naar andere gebiedspartijen en de streek. Deze persoon zorgt voor de afstemming met de communicatieafdelingen van elke gemeente en is verantwoordelijke voor de (inter)gemeentelijke website (zie ook paragraaf 3.2.3).

In de Landschapscommissie hebben de gemeenten zitting. Daarnaast kunnen ook andere partijen deel uit maken van de Landschapscommissie, maar aangezien het LOP een intergemeentelijk plan is, wordt voorgesteld dat in de stuurgroep alleen afgevaardigden vanuit de drie gemeenten zitting hebben. In de werkgroep kunnen naast gemeentelijke ambtenaren ook vertegenwoordigers van andere betrokken organisaties zitting hebben. Dit is mede afhankelijk van de op dat moment lopende projecten.

3.2.2 Projecten

De Landschapscommissie kan zelf projecten opstarten, of financiële middelen of tijd beschikbaar stellen voor projectideeën of initiatieven. De projecten kunnen worden uitgevoerd door de gemeenten of door andere partijen. Vanuit de projecten blijft een afstemming met de ambtelijke werkgroep van de Landschapscommissie bestaan, zodat goed kan worden gemonitoord in hoeverre de doelen van de Landschapsvisie zijn gerealiseerd.

Per project wordt bepaald bij welke organisatie de projectleiding van het project wordt neergelegd. Afhankelijk van het soort project kan een procesbegeleider worden ingezet. Deze persoon kan gedurende projecten uitvoeringsprocessen op gang brengen, initiatieven bij elkaar brengen en assisteren, én fungeren als aanspreekpunt en vertrouwenspersoon in het gebied. Deze procesbegeleider is bij voorkeur niet in dienst bij de gemeente, maar wordt op projectbasis ingehuurd. Hierdoor kan deze persoon in projecten onafhankelijk werken en makkelijker op basis van vertrouwen samenwerken met mensen in een gebied. Kan mogelijk een procesbegeleider worden ingezet voor de werving van additionele financiële middelen.

3.2.3 Gemeentelijke organisaties

Voor een duidelijke communicatie zal per gemeente een loket moeten worden opgericht. Dit loket zorgt voor de stroomlijning van informatie en afhandeling van (principe)verzoeken. Aangezien het buitengebied integraal wordt benaderd in het LOP, dient ook de organisatie hierop geëquipeerd te zijn. Het loket dient zowel intern (voor de gemeenten), als extern (naar bewoners) gericht te zijn. Per gemeente zal de inbedding van het LOP in de organisatie worden vormgegeven.
De informatie over de werkwijze per gemeente zal op een (inter)gemeentelijke

website komen te staan. Deze website dient te worden ontwikkeld. Op deze website, met een heldere structuur, kunnen bewoners vinden welke mogelijkheden er zijn om invulling te geven aan plattelands- en landschapsontwikkeling. Tevens zullen contactpersonen voor verschillende thema's via de website te achterhalen zijn.

Intern is het van belang om de verschillende beleidsvelden op elkaar af te stemmen. Het gaat hierbij vooral om het structureren van procedures voor ingrepen in het landelijk gebied, een intern stappenplan voor verzoeken (landschapstoets), en het benoemen van duidelijke verantwoordelijkheden. Daarnaast is het van het belang dat de projecten die worden opgestart in het kader van het LOP bekend zijn binnen de gemeentelijke organisatie (bijvoorbeeld via intranet). Er kunnen zo wellicht koppelingen worden gelegd met andere/lopende projecten en win-win situaties worden gecreëerd.

4 Uitvoeringsprogramma

4.1 Inleiding

De uitvoeringsstrategie en het uitvoeringskader vormen gezamenlijk de basis om het LOP te realiseren. Door middel van projecten worden de doelen zoals deze zijn beschreven in de uitvoeringsstrategie (hoofdstuk 2) gerealiseerd. Het uitvoeringsprogramma is het 'werkprogramma' voor de uitvoeringsprojecten. Het biedt een planning en begroting voor de korte termijn (2008-2012) en biedt tevens een doorkijk voor de lange termijn (na 2013).

Het uitvoeringsprogramma bestaat uit projecten, die zijn benoemd door de gemeenten in samenwerking met de gebiedspartijen, zoals het Waterschap Rivierenland, Landschapsbeheer Gelderland, Het Geldersch Landschap, ZLTO, de provincie Gelderland en de Bewaorsmiense. Om de betrokkenheid bij het landschap te stimuleren moet het in de toekomst mogelijk zijn om de gebruikers van het landschap projectideeën te laten formuleren. Per project is beoordeeld of deze binnen de geformuleerde uitvoeringsstrategie passen.

In bijlage 4 is een lijst opgenomen van projecten die kunnen bijdragen aan het realiseren van de doelen van het LOP. Er wordt onderscheid gemaakt in projecten voor de korte termijn (2008-2012), projecten na 2013 en lopende projecten. De lopende projecten staan in paragraaf 4.1.1 en de korte termijn projecten worden in paragraaf 4.1.2 beschreven.

4.1.1 Lopende projecten

Vanuit het LOP worden projecten opgestart, maar tevens lopen er al een aantal projecten die bijdragen aan de doelen van de Landschapsvisie. Naast grotere projecten zijn er ook vele kleinschalige initiatieven die bijdragen aan de realisatie van de Landschapsvisie. Hieronder is een overzicht van lopende projecten die bijdragen aan de realisatie van de Landschapsvisie (zie ook bijlage 4) opgenomen:

1	Realisatie Ecologische Verbindingszone (visie 'Werk in Uitvoering');	Druten, Wijchen
2	Het project 'Stappen in de Toekomst', met onder andere als deelprojecten: • Land van de 8 heerlijkheden; • Landschappelijk/recreatieve verbindingen; • 'Revitalisering ruïne Batenburg, het oude sluishoofd en de verbinding Liendense Waard';	Geldersch Landschap i.s.m. Beuningen, Druten en Wijchen
3	Het gezamenlijk opstellen van een Bestemmingsplan Buitengebied;	Beuningen, Wijchen
4	Project 'Waalzicht/Waalweelde';	Beuningen, Wijchen
5	Project 'Afferdense en Deestse Waarden';	Beuningen, Druten
6	Ruimte voor de Rivier-projecten 'Maas';	Wijchen
7	Project '(Agro)toerisme';	Beuningen, Druten, Wijchen
8	Project 'MOB-complex';	Wijchen
9	Erfbeplantingsprojecten;	Beuningen, Druten, Wijchen
10	Ontwikkeling van KNOOPpunten-route;	Beuningen, Druten
11	Project 'Rivierengebied op rolletjes: ontwikkelen van skeelerroute';	Druten
12	De Archeologische/Cultuurhistorische waardenkaart;	Beuningen
13	Inrichtings- en beheersvisie Loonse Waard;	Wijchen i.s.m. met Delgromij
14	Ontwikkelen landgoederenbeleid;	Wijchen, Beuningen
15	Ontwikkelen gebiedsvisie waaloeverwallen ten behoeve van landschapsversterking.	Beuningen

4.1.2 Projecten 2008 – 2012

Het is van belang om op korte termijn een vliegende start te maken met de uitvoering van het LOP. Een manier om dit te doen is door te beginnen met zogenaamd zichtbare projecten met als doel het enthousiasmeren van andere gebiedspartijen, bewoners en bedrijven. De gebruikers en bewoners van het landschap kunnen dan immers snel resultaat zien. Hierdoor worden bewoners en gebruikers geïnspireerd en wordt het LOP uiteindelijk iets waar het gehele gebied, in al haar facetten, achter staat en voor gaat. Uiteindelijk moet het gebied zelf ideeën kunnen aandragen voor eigen verbeteringen en projecten.

In de selectie van projecten is duidelijk rekening gehouden met onderlinge afhankelijkheid van projecten en hun relatie met de streek. Zo is bijvoorbeeld het in kaart brengen van de agrarische structuur van belang om in andere gebiedsprojecten goed aan te sluiten bij de knelpunten en wensen van de agrarische ondernemers in een gebied. Ook het organiseren van een 'duurzaam beheer van het landschap' en de 'plattelandsrekening' zijn van belang voor andere projecten, omdat deze belangrijke financiële randvoorwaarden en mogelijkheden kunnen bieden.

Op basis van de prioriteiten die uit de Landschapsvisie zijn gefilterd, zijn de volgende projecten geselecteerd voor de periode 2008-2012 (zie ook bijlage 5 voor ruimtelijke weergave):

1.	Agrarisch OntwikkelingsPlan (AOP);	Beuningen, Druten, Wijchen
2.	Duurzaam beheer landschap (groene en blauwe diensten);	Beuningen, Druten, Wijchen
3.	Plattelandsrekening;	Beuningen, Druten, Wijchen
4.	Wegbeplantingsplannen gemeente Beuningen;	Beuningen
5.	Versterken van de beleving Beuningse Veld;	Beuningen
6.	Ommetjes rond kernen;	Beuningen, Druten, Wijchen
7.	Landschappelijke inpassing bebouwing;	Beuningen, Druten, Wijchen
8.	Hoogstamfruitboombrigade;	Beuningen, Druten
9.	Recreatief medegebruik kade Oude Wetering;	Beuningen
10.	Wegbeplantingsplannen gemeente Wijchen;	Wijchen
11.	Landschappelijk inpassen Polshof en Kerkeveld;	Wijchen
12.	Recreatieve verbindingen Nijmegen;	Beuningen, Wijchen
13.	TRAP-route;	Beuningen, Druten
14.	Cultuurhistorisch landschapbeheer;	Beuningen, Druten
15.	Drutens Bosje.	Druten

1. Agrarisch OntwikkelingsPlan (AOP)

De agrarische sector is van belang voor het landschap. Het behouden en een plaats geven van de agrarische sector is een belangrijke voorwaarde uit de Landschapsvisie. Middels het Agrarische OntwikkelingsPlan (AOP) wordt de agrarische sector in beeld gebracht en de gewenste ontwikkeling aangegeven. Het AOP biedt een belangrijke basis voor projecten. Het geeft namelijk aan hoe de landbouw kan anticiperen op de Landschapsvisie en participeren in de uitvoering. Per gemeente ontstaat zodoende een overzicht en inzicht in de kansen en knelpunten die ontstaan bij de ontwikkeling van het landschap en de agrarische sector en vise versa.

Voor het Agrarisch OntwikkelingsPlan is het van belang dat specifiek aandacht is voor onder ander de volgende aspecten:

- Ecologische Verbindingszone;
- Landgoedontwikkeling;
- Verbredingsactiviteiten agrarische bedrijven;
- Bereidheid voor vereveningsconstructies;
- Grondmobiliteit.

Doel	Het project draagt bij aan het thema economische dragers landschap en dan met name aan het doel 'toekomstperspectief voor de landbouw'. Daarnaast draagt het inventariserende karakter bij aan het inzicht geven in de mogelijkheden voor inpasbaarheid van overige doelen. Dit is input voor het bestemmingsplan buitengebied.
Beoogd resultaat	Agrarisch OntwikkelingsPlan
Kosten	Circa € 35.000,--
Financiering	Financiering door de ZLTO, de gemeente Beuningen, Druten en Wijchen. Mogelijke cofinanciering door de provincie Gelderland en het Waterschap Rivierenland.
Initiatiefnemer/ trekker	ZLTO
Tijdspad/ Fasering	Begin 2008

2. Duurzaam beheer landschap (groene en blauwe diensten)

Voor een duurzame instandhouding van het landschap is, naast de aanleg en herstel van het landschap, ook het langjarig beheer van het landschap van belang. Een groot deel van de landschaps- en natuurwaarden zijn niet op gronden van de gemeenten aanwezig, maar op gronden van particulieren. Groene (en blauwe) diensten betreffen het particulier beheer van landschap, natuur, water en de recreatieve ontsluiting ervan.

In het project duurzaam beheer landschap wordt uitvoering gegeven aan hoe de bestaande regelingen kunnen zorgdragen voor duurzaam beheer van het landschap zoals beschreven in de Landschapsvisie. Mogelijke zijn er lacunes aanwezig, omdat de regelingen niet gericht zijn op gebiedsspecifieke diensten (bijvoorbeeld maasheggen, hoogstamfruit) of doordat ze maar in een beperkt gebied open zijn gesteld (bijvoorbeeld Programma Beheer enkel in de ecologische verbindingszone). Indien de bereidheid aanwezig is bij gebiedspartijen om deze lacunes op te vullen, dan kan hiervoor een nieuwe regeling worden ontworpen of kan worden voorgesteld om de bestaande regelingen uit te breiden.

De provincie Gelderland stelt per 1 januari 2009 een nieuwe regeling groene diensten in. Er is hiervoor 8 miljoen euro voor uitvoering ter beschikking gesteld in het coalitieakkoord. Deze financiële middelen worden voornamelijk gebiedsgericht ingezet (bijvoorbeeld alleen voor de nationale en/of waardevolle landschappen of de evz's). Dit is een constructie die voor het LOP-gebied nadelig uit kan vallen. Echter als gemeenten zelf met een doelstelling en een financiële bijdrage komen, dan is het bespreekbaar dat de provincie gaat cofinancieren. Het project geeft hieraan invulling.

Doel	Het draagt bij aan de volgende thema's: - Behouden en versterken van het landschap; - Economische dragers voor het landschap; - Toegankelijkheid.
Beoogd resultaat	Inzicht in de lacunes ten aanzien van het particulier beheer landschap, natuur, water en de recreatieve ontsluiting ervan. Op basis hiervan worden aanbevelingen gedaan voor de uitwerking en operationalisering van gebiedsspecifieke groene diensten.
Kosten	Circa € 30.000,--
Financiering	Financiering door de gemeenten Beuningen, Druten en Wijchen en de provincie Gelderland.
Initiatiefnemer/ trekker	Gemeenten
Tijdspad/ Fasering	Begin 2008

3. Plattelandsrekening

Om de geldstromen transparant en helder te kunnen benutten ten behoeve van het landelijk gebied, wordt een plattelandsrekening ingesteld. Vanaf deze rekening kan (co-)financiering van projecten plaatsvinden. In het project worden ook mogelijkheden geanalyseerd om private geldstromen (groen beleggen, donaties, sponsoring, adoptie, etc.) onder te brengen op de rekening. Tevens zal vanuit het project een koppeling moeten worden gelegd met de actualisatie van de Bestemmingsplannen Buitengebied.

Door de plattelandsrekening en de vereveningsconstructies, zie paragraaf 2.5.2 kan een duurzaamheid in de financiering voor het LOP en het landelijk gebied worden gerealiseerd. Dit sluit aan op de uitgangspunten van dit Uitvoeringsplan. Tevens sluit het aan op het initiatief van het Geldersch Landschap (Project ' Stappen voor de Toekomst') waarin de mogelijkheden voor een plattelandsrekening ook worden verkend.

De plattelandsrekening sluit nauw aan op het project 2 'Duurzaam beheer landschap', omdat de plattelandsrekening kan zorgdragen voor een duurzame financiering van het beheer.

Doel	Het project draagt bij aan de realisatie van de Landschapsvisie in zijn geheel, omdat het zorgt voor een duurzame financiering.
Beoogd resultaat	Inzicht in de mogelijkheden om vereveningsconstructies in te zetten voor de financiering van het LOP. Als bindend instrument wordt hiervoor de mogelijkheid van een plattelandsrekening meegenomen. De plattelandsrekening kan een bijdrage leveren aan het duurzaam beheer van het landschap.
Kosten	Circa € 35.000,--
Financiering	Deze kosten zijn voor de gemeenten Beuningen, Druten en Wijchen, maar gezien het belang van het Geldersch Landschap, en mogelijk ook het Waterschap Rivierenland en de provincie Gelderland, kunnen zij als cofinancier fungeren.
Initiatiefnemer/ trekker	Gemeenten
Tijdspad/ Fasering	2008

4. Wegbeplantingsplannen gemeente Beuningen

Er is een inschatting gemaakt van de hoeveelheid wegbeplantingen die de komende 10 jaar in de gemeente Beuningen vervangen en aangeplant moeten worden op basis van de uitgangspunten uit de Landschapsvisie. Dit is gedaan op basis van:

- de gegevens uit het groenbeheersysteem (stand januari 2007);
- een inventarisatie uit 2004 naar leeftijd van wilgen en populieren (er is aangenomen dat dit soort bomen ouder dan 30/35 jaar de komende 10 jaar (looptijd LOP) aan de beurt zullen komen om te kappen).

Veel bermen zijn momenteel te smal om bomen goed te laten groeien en zich te verankeren. Om de aanplant van het wenselijke aantal bomen te realiseren, zullen te smalle bermen moeten worden aangepast. Hiervoor is geen budget opgenomen, maar worden combinaties gelegd met overige projecten (bijvoorbeeld Gebiedsvisie Waaloeverwal).

Doel

Het versterken van de beplantingsstructuur langs wegen.

Beoogd resultaat

Maatregel	Aantal bomen
Behouden	5.489
Verwijderen	1.391
Aanplant visie (theoretisch)	4.305
Aanplant mogelijk/wenselijk	1.050

Kosten

De prijzen die gebruikt zijn voor het berekenen van de totale project kosten zijn:
- Kappen volwas boom € 150,-- inclusief stobbe frezen.
- Planten boom € 95,-- inclusief boom (maat 12/14), boompalen en boombanden (€ 45,-- aanplant en € 50,-- boom).

Maatregel	Aantal bomen	kosten
Behouden	5.489	-
Verwijderen	1.391	€ 208.650,--
Aanplant visie (theoretisch)	4.305	Theoretisch
Aanplant mogelijk/wenselijk	1.050	€ 99.750,--

Op basis van bovenstaande tabel zal er voor de komende 10 jaar (realisatietermijn van het project) circa € 308.400,-- nodig zijn.

Financiering

De gemeente Beuningen is de financier van dit project.

Initiatiefnemer/ trekker

Gemeente Beuningen.

Tijdspad/ Fasering

In 2008 kan begonnen worden met de eerste weg/straat (Plakstraat). Doel is jaarlijks een beplantingstraject uit te voeren en het hele project in 10 jaar af te ronden.

5. Versterken van de beleving Beuningse Veld

Rondom het Beuningse Veld zijn een aantal stadsranden aanwezig die sterk bepalend zijn voor de beleving van het Beuningse Veld. Het project beoogt om het bedrijventerrein Bijsterhuizen en de stadsrand Beuningen/Ewijk landschappelijk in te passen. Hierbij is een ruime begrenzing aangenomen. Door middel van de aanplant van opgaande begroeiing langs de bedrijventerreinen kan de beleving van het Beuningse Veld worden verhoogd. Doordat ook de groenstructuur van het Personnenbos wordt versterkt, wordt ook de kwaliteit van dit unieke bos verbeterd.

De gemeente Beuningen beschikt over een grondpositie in het Beuningse Veld. Deze kan worden ingezet voor het verkrijgen van de juiste percelen voor de realisatie van de groenstructuren. Na aanleg dienen de houtopstanden te worden beheerd. Bekeken moet worden wie beheerder wordt van de bosjes. Wellicht zijn particulieren geïnteresseerd, anders zullen de bosjes opgenomen moeten worden in het gemeentelijke groenbeheerplan. Tevens zal gedurende het project worden bekeken of andere financieringsstromen kunnen worden benut voor dit project. Hierbij wordt gedacht aan de meerwaarde die de bossen kunnen hebben voor CO2 vastlegging en het afvangen van fijn stof.

Doel	Het project draagt bij aan het behouden en het versterken van het landschap. Een doel dat hierbij is gesteld is het landschappelijk inpassen van dorpskernen en randen. Daarnaast kan het ecologisch netwerk versterkt worden door het vergroten van het bosareaal.
Beoogd resultaat	In totaal is beoogd om 5000 meter aan bedrijventerrein/stadsrand landschappelijk in te passen doormiddel van zeven 'bosblokken' van circa 1 hectare. Daarnaast zal het Personnenbos worden uitgebreid, dit komt op circa 2 hectare.
Kosten	De kosten bedragen in totaal circa € 24.000,--. De kosten voor de aanleg bedragen circa € 1.000,-- per bosblok, dus in totaal komt dit op € 7.000,-- voor het planten van bosblokken. Het uitbreiden van het Personnenbos zal ongeveer € 2.000,-- kosten. Deze prijzen zijn de kosten voor het aanplanten van het bosplantsoen. Daarnaast worden de kosten voor het ontwerp geschat op circa € 15.000,--.
Financiering	De financiering van dit project zal primair bij de gemeente Beuningen liggen. Er zal worden onderzocht of het waterschap, de provincie en de Gasunie ook financieel kunnen bijdragen aan met name de uitvoering van dit project.
Initiatiefnemer/ trekker	Gemeente Beuningen
Tijdspad/ Fasering	2008-2011

6. Ommetjes rond kernen

De gebieden tussen en nabij de kernen zijn zowel landschappelijk als recreatief aantrekkelijk. In de Landschapsvisie is aangegeven dat het creëren van de recreatieve mogelijkheden en de landschappelijke herkenbaarheid versterkt dienen te worden. Als uitgangspunt kunnen de oorspronkelijke kerkepaden gebruikt worden. Lokale organisaties als de Bewaorsmiense hebben deze routes soms al goed in kaart gebracht.

Dit project sluit goed aan op bestaande projecten en beleid. Ook in het project 'Stappen in de toekomst' is een deelproject (landschappelijke en recreatieve verbindingen) geformuleerd dat enerzijds een fijnmazige landschappelijke aanvulling en anderzijds een aanvulling, kwaliteitsverbetering van de bestaande wandel- en fietsroutes wil realiseren. In het pMJP is de toegankelijkheid van het buitengebied één van de onderwerpen waar financiering voor beschikbaar is. De gemeenten zullen echter zelf ook als financier moeten optreden.

De ommetjes rondom de kernen zullen gedeeltelijk over landbouwgrond gaan. Met de betrokken agrariërs moeten hierover afspraken worden gemaakt. Dit betekent dat een koppeling gemaakt kan worden met het project 'Duurzaam beheer landschap'. Hierin wordt namelijk verkend op welke manier afspraken met grondeigenaren kunnen worden gemaakt.

Doel	Dit project bevordert de toegankelijkheid van het buitengebied. Het draagt specifiek bij aan ontwikkelen van een recreatief netwerk.
Beoogd resultaat	De realisatie van ommetje van circa een uur (circa 5 km) rondom 6 kernen. Uitgangspunt is dat per ommetje ongeveer 2 km over landbouw grond gaat. In totaal zal er dus 12 km wandelroute over landbouwgrond worden gerealiseerd.
Kosten	In totaal is dit project beraamd op € 17.000,-- voor de aanleg en plankosten. In totaal zullen jaarlijkse kosten voor de wandelroutes over landbouwgrond circa € 8.400,-- bedragen uitgaande van 12 km[1].
Financiering	De financiering ligt grotendeels bij de gemeente Beuningen, Druten en Wijchen en de provincie Gelderland. Ook kan een bijdrage worden verwacht van Het Geldersch Landschap.
Initiatiefnemer/ trekker	De Bewaorsmiense en leefbaarheidsgroepen. De gemeenten kunnen kunnen het project faciliteren en stimuleren. Landschapsbeheer Gelderland en Het Geldersch Landschap kunnen zorgen voor project-matige ondersteuning.
Tijdspad/ Fasering	2008-2010

[1] Er is per meter wandelroute over landbouwgrond een jaarlijkse vergoeding aan de agrariër nodig van circa € 0,70. Dit is een vergoeding voor onderhoud en gederfde inkomsten.

7. Landschappelijke inpassing bebouwing

Een belangrijke pijler voor het landschap is en blijft de economie. De drie gemeenten werken al samen op dit thema waaruit de nota 'Wonen en werken in het buitengebied' is ontstaan. Het LOP kan hierop aansluiten. Specifieke aandacht is echter nodig voor de landschappelijke inpassing van economische activiteiten.

Dit project is erop gericht, om door middel van praktijkvoorbeelden, een handreiking op te stellen, waarin zichtbaar wordt gemaakt hoe economische activiteiten landschappelijk in de omgeving zijn in te passen. Het is daarmee een stimulering voor bewoners en gebruikers in het gebied om te zorgen voor een goede en vooral mooie landschappelijke inpassing en het laat tevens zien dat economie en ecologie goed samen kunnen gaan. Het voorbeeldenboek maakt onderscheid naar landschapstypen en biedt handvaten voor het daadwerkelijk inpassen van gebouwen. Het boek laat visueel zien op welke wijze gebouwen en activiteiten kunnen worden ingepast.

Met behulp van een pilot 'Landschappelijke Inpassing' wordt een voorbeeldenboek opgesteld. De bedrijven die deelnemen dienen als belangrijke input voor het voorbeeldenboek. De pilot is een vervolg op de nu al lopende erfbeplantingsprojecten. Het project richt zich op de beplanting van particuliere erven (groter dan 10 are) en zal gepaard gaan met een voorlichtingsronde over typen beplanting en onderhoud. Het gaat in deze pilot met name om de volgende type (landschaps)elementen:

- aanleg van kavelgrens- en landschappelijke beplanting en amfibieënpoelen;
- opheffen van achterstallig onderhoud aan kavelgrens- en landschappelijke beplanting en amfibieënpoelen;
- aanleg van erfbeplanting, zoals hagen, hoogstamfruitbomen en solitaire bomen[1];
- aanleg en realisatie van de ecologische verbindingszone (evz).

[1] De gemeente Wijchen stelt geen financiële middelen beschikbare voor de aanleg van kleinschalige erfbeplanting.

Doel	Dit project draagt bij aan het 'behouden en versterken van het landschap' en de 'economische dragers in het landschap'.
Beoogd resultaat	Een boek met voorbeelden over nieuwe economische dragers en de landschappelijke meerwaarde en inpassing daarvan. Op 25 erven (groter dan 10 are) wordt daadwerkelijk de erfbeplanting verbeterd en wordt hierover voorlichting gegeven.
Kosten	De totale kosten voor het project bedragen circa € 75.000,--. Deze kosten bestaan uit het samenstellen van een voorbeeldenboek, de kosten voor aanleg van beplanting en de voorlichting aan particulieren.
Financiering	De gemeente Beuningen, Druten en Wijchen met als cofinancier de provincie Gelderland en de eigen bijdrage van de deelnemers.
Initiatiefnemer/ trekker	Gemeenten met Landschapsbeheer Gelderland, Vereniging Streekbeheer of ZLTO.
Tijdspad/ Fasering	2008

8. Hoogstamfruitbrigade

Verschillende partijen hebben de afgelopen jaren samengewerkt om dé beelddrager in het rivierengebied, de hoogstamfruitboom, veilig te stellen. Eén van de resultaten is het Steunpunt Hoogstamfruit. Doel van het steunpunt is oude fruitrassen in stand houden, het verdwijnen van hoogstamboomgaarden tegengaan en nieuwe aanplant stimuleren. Daarnaast adviseert het Steunpunt aan particulieren, bedrijven en deelnemende gemeenten over allerlei onderwerpen die te maken hebben met hoogstamfruit.

Met het instellen van één centraal aanspreekpunt voor alle vragen binnen een gemeente, wordt de inzet van personen en instanties gestructureerd en kan met dezelfde inspanning een groter areaal hoogstamboomgaard worden behouden, hersteld en/of aangelegd. Dit houdt in dat de gemeente een aanzienlijke efficiëntieslag kan slaan en winst kan boeken bij de uitvoering van subsidieregelingen. Hierdoor blijft per saldo meer geld over voor projecten.

Met het project wordt het instandhouden van oude fruitrassen, het verdwijnen van hoogstamboomgaarden tegengegaan en het stimuleren van de aanplant van nieuwe hoogstammen beoogd. Vooral op de oeverwal van de Waal liggen veel kansen als het gaat om behoud/herstel of nieuwe aanplant van hoogstamboomgaarden.

Doel	Dit project draagt bij aan het thema 'behouden en versterken landschap' en specifiek aan het doel ´versterken van de beplantingsstructuur´. Daarnaast heeft hoogstamfruit ook een historische waarde, die op deze manier zichtbaar wordt gemaakt.
Beoogd resultaat	De inschatting is dat in de gemeente Beuningen en Druten 30 locaties liggen waar (achterstallig) onderhoud nodig is. Nieuwe aanplant van hoogstamfruitbomen zal op ongeveer 15 locaties mogelijk zijn in Beuningen en Druten.
Kosten	De kosten zijn als volgt: Lidmaatschap per gemeente van het steunpunt hoogstamfruit: Jaar 1: € 2.950,-- Jaar 2: € 1.770,-- Jaar 3: € 1.622,50 Cofinanciering voor uitvoering van projecten: € 5.000,-- per jaar per gemeente.
Financiering	De gemeente Beuningen en Druten met als cofinancier de provincie Gelderland.
Initiatiefnemer/ trekker	Landschapsbeheer Gelderland is trekker en initiatiefnemer en kan in samenwerking met Stichting Streekbeheer van Maas en Waal het project uitvoeren.
Tijdspad/ Fasering	2007-2009

9. Recreatief medegebruik kade Oude Wetering

De Oude Wetering is een belangrijke waterloop door het gebied. Deze waterloop is recreatief aantrekkelijk, maar nog maar beperkt toegankelijk. Dit project richt zich erop om de kade/wal langs de waterloop recreatief beter toegankelijk te maken, zodat het gebied beter kan worden beleefd.

In dit project kan een koppeling worden gelegd met de opgaven van het Waterschap Rivierenland, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Bij de uitvoering van het project wordt zo veel mogelijk hierop aangesloten. Hierdoor ontstaat namelijk een win-win situatie en worden kansen benut.
Eveneens wordt gekeken of een koppeling gelegd kan worden met de aanleg van een gastransportleiding door de Gasunie.

Doel	Het project draagt bij aan het thema toegankelijkheid.
Beoogd resultaat	Fase 1: - Beheerplan gehele gebied; - Circa 4 km laarzenpad; - Aanplant beplanting (bomen/struiken); - Opknappen greppels; - Uniforme hekken; - Oplossen verkeersknelpunt Wilhelminalaan en Schoenaker. Fase 2: - Onderzoek verbinding A50 en A73.
Kosten	Circa € 30.000,-- voor een inrichtings- en beheerplan (fase 1) en een onderzoek naar de verbinding A50/A73 (fase 2).
Financiering	Financiering door de gemeenten Beuningen en de provincie Gelderland. Mogelijk cofinancier is het Waterschap Rivierenland.
Initiatiefnemer/ trekker	Gemeente Beuningen/Waterschap Rivierenland met medewerking van ZLTO en Vrijwillig landschapsbeheer Beuningen.
Tijdspad/ Fasering	2008-2010

10. Wegbeplantingsplannen gemeente Wijchen

De gemeente Wijchen heeft 9.590 bomen op haar gronden staan in het buitengebied. Tevens is de gemeente Wijchen voornemens om 650 bomen aan te planten. Om te zorgen voor de aanplant en het vervangen van de bomen worden wegbeplantingsplannen opgesteld.

Bijzondere aandacht in de wegbeplantingsplannen krijgen de cultuurhistorische groenelementen met een verhoogde ecologische waarde. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om oude dijken. In overleg met Leefbaarheidsgroepen worden de locaties benoemd. Van alle locaties worden 5 locaties gekozen waar in de uitvoering bijzondere aandacht aan wordt besteedt.

Doel	Het versterken van de beplantingsstructuur langs wegen.
Beoogd resultaat	Wegbeplantingsplan(nen), waarin streefbeelden voor cultuurhistorische groenelementen met verhoogde ecologische waarde zijn opgenomen.
Kosten	Circa € 60.000,--, waarvan € 10.000,-- beschikbaar is voor de voorbereiding.
Financiering	De gemeente Wijchen
Initiatiefnemer/ trekker	De gemeente Wijchen
Tijdspad/ Fasering	Voorbereiding 2008, uitvoering 2009

11. Landschappelijk inpassen Polshof en Kerkeveld

De wijken Polshof (Batenburg) en Kerkeveld (Wijchen) zijn zichtbare nieuwbouwwijken die het beeld bepalen vanuit het landelijk gebied. Dit project beoogt deze wijken landschappelijk in te passen door middel van streekeigen beplanting en te zorgen voor een verhoging van biodiversiteit op deze locaties.

Doel	Het project draagt bij aan het thema 'behouden en versterken van het landschap'.
Beoogd resultaat	Landschappelijk inpassen Polshof (350 meter) en Batenburg (600m).
Kosten	De kosten bestaan uit plankosten, grondaankoop en het beplanten. Per gebied zijn de kosten: - Polshof: circa € 30.000,-- - Kerkeveld: circa € 50.000,--
Financiering	Financier van het project is de gemeente Wijchen met als mogelijke co-financier de provincie Gelderland.
Initiatiefnemer/ trekker	De gemeente Wijchen
Tijdspad/ Fasering	2008: Polshof 2009: Kerkeveld

12. Recreatieve verbindingen Nijmegen

Het LOP-gebied vormt een belangrijk uitloopgebied voor de gemeente Nijmegen en haar inwoners. Eén van opgaven vanuit het LOP is de toegankelijkheid en recreatieve aantrekkelijkheid van het gebied te verhogen. Dit project richt zich op het verbeteren van de recreatieve ontsluiting van het LOP-gebied voor de gemeente Nijmegen.

In dit project wordt de verbinding tussen stad en land onderzocht. Het project is daarmee niet alleen van belang voor de gemeente Beuningen en Wijchen (buurgemeente Nijmegen), maar ook voor de gemeente Nijmegen en in mindere mate het samenwerkingsverband Knooppunt Arnhem Nijmegen (KAN).

Doel	Het project draagt bij de toegankelijkheid van het buitengebied door het versterken van de routestructuur.
Beoogd resultaat	Onderzoek naar mogelijke verbindingen tussen Nijmegen en het achterland.
Kosten	Circa € 35.000,--
Financiering	Financiering door de gemeente Nijmegen, Beuningen, en Wijchen. Mogelijke co-financiers zijn de provincie Gelderland en het KAN.
Initiatiefnemer/ trekker	Gemeenten Nijmegen, Beuningen en Wijchen
Tijdspad/ Fasering	Begin 2008

13. TRAP-route (Toeristisch Recreatief Archeologisch Project)

Rond de Waaldijk (zowel binnen- als buitendijks) zijn veel historisch interessante locaties te vinden. Hierbij valt te denken aan kades, restanten van de baksteenindustrie, uitgedijkt land, wielen, overloopgeulen uit de Middeleeuwen en polderstructuur uit de Middeleeuwen. Voorstel is om een TRAP-route te ontwikkelen langs deze elementen.

De TRAP-route is een fiets- en/of wandelroute, waarbij archeologie en lokale geschiedenis centraal staan. De route ontsluit de geschiedenis van de streek en het cultuurhistorisch landschap voor lokale bewoners, maar ook voor cultuurtoeristen. In een begeleidend boekje staan de beziens- en wetenswaardigheden beschreven.

Het concept van TRAP-routes is afkomstig van het ROB (Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek) en wordt nu in Gelderland samen met Landschapsbeheer Gelderland ontwikkeld. Het ontwikkelen van deze TRAP-route sluit aan op het project 'Herstel van cultuurhistorische landschapselementen' en het project 'Land van de 8 heerlijkheden'.

Doel	Het project draagt bij aan het doel 'zichtbaar maken historie' en zorgt ook voor toegankelijker gebied.
Beoogd resultaat	- Gemarkeerde fietsroute van 20 km; - 2 Wandelroutes van ieder 5 km; - Begeleidend fullcolour boekje; - Enkele kunstwerken met enkele panelen met informatie over deze locaties.
Kosten	De kosten voor dit project worden geraamd op € 100.000,--. Hierbij zijn inbegrepen: - Ontwikkeling route; - Samenstelling boekje; - Communicatiemiddelen waaronder de markering; - 3 Kunstwerken.
Financiering	Mogelijk financiers zijn de gemeenten Beuningen, Druten en de provincie Gelderland (inclusief EU-financiering).
Initiatiefnemer/ trekker	Landschapsbeheer Gelderland is trekker van het project. Verdere zijn betrokken RACM, gemeenten Beuningen, Druten en Wijchen, vrijwilligersorganisaties met betrekking tot (agrarische) cultuurhistorie, ecologie en archeologie, de provincie Gelderland, Archeologisch dienstenbureau of gemeentearcheoloog. Gemeenten Nijmegen, Beuningen en Wijchen.
Tijdspad/ Fasering	Begin 2011

14. Cultuurhistorisch landschapsbeheer

In het rivierenlandschap zijn veel cultuurhistorisch waardevolle landschapselementen te vinden. Veel van deze elementen dienen te worden hersteld en onderhouden. De buitendijks gelegen elementen worden meegenomen in het project 'Waaluiterwaard'. Maar ook binnendijks liggen diverse elementen die behoud en herstel waardig zijn. Het project 'Cultuurhistorisch Landschapsbeheer' richt zich hierop. Te denken valt bijvoorbeeld aan de kades die op sommige plekken nog zichtbaar zijn. Maar ook 'wielen' vallen onder dit project. Verder is bekend dat op sommige plaatsen middeleeuwse structuren nog aanwezig zijn.

Het project draagt bij aan het behoud en herstel van waardevolle cultuurhistorische elementen in het landschap. In het project moeten de cultuurhistorische elementen worden geïnventariseerd. Vervolgens moet voor de elementen een streefbeeld worden opgesteld, waarin wordt aangegeven welke maatregelen wenselijk zijn voor het versterken van cultuurhistorische, ecologische en recreatieve waarden van de betreffende elementen. Uiteindelijk moet het project resulteren in het concreet herstellen en onderhouden van de elementen. Hiervoor zal overleg met de grondeigenaren van belang zijn. Indien een regeling met de grondeigenaren getroffen dient te worden, dan kan dit worden meegenomen in het project 'Duurzaam beheer landschap' als een mogelijke dienst. Dit project sluit verder goed aan op het project 'TRAP-route'.

Doel	Het project sluit aan bij het thema behouden en versterken landschap en de doelen versterken beplantingsstructuur en zichtbaar maken van historie.
Beoogd resultaat	Tien opgeknapte cultuurhistorische elementen met verhoogde cultuurhistorische, ecologische en recreatieve waarde.
Kosten	Circa € 350.000,--, waarvan circa € 50.000,-- voor de plan- en voorbereidingskosten en circa € 300.000,-- voor de daadwerkelijke uitvoeringswerkzaamheden.
Financiering	Financiers voor dit project zijn de gemeenten Beuningen, Druten en de provincie Gelderland (inclusief EU-financiën).
Initiatiefnemer/ trekker	Landschapsbeheer Gelderland kan de projectleiding op zich nemen. Samenwerking is noodzakelijk met de volgende partijen: gemeenten, vrijwilligersorganisaties met betrekking tot cultuurhistorie (bijv. bewaorsmiense), ecologie en archeologie, de provincie Gelderland, een archeologisch dienstenbureau of gemeentearcheoloog.
Tijdspad/ Fasering	2011-2012

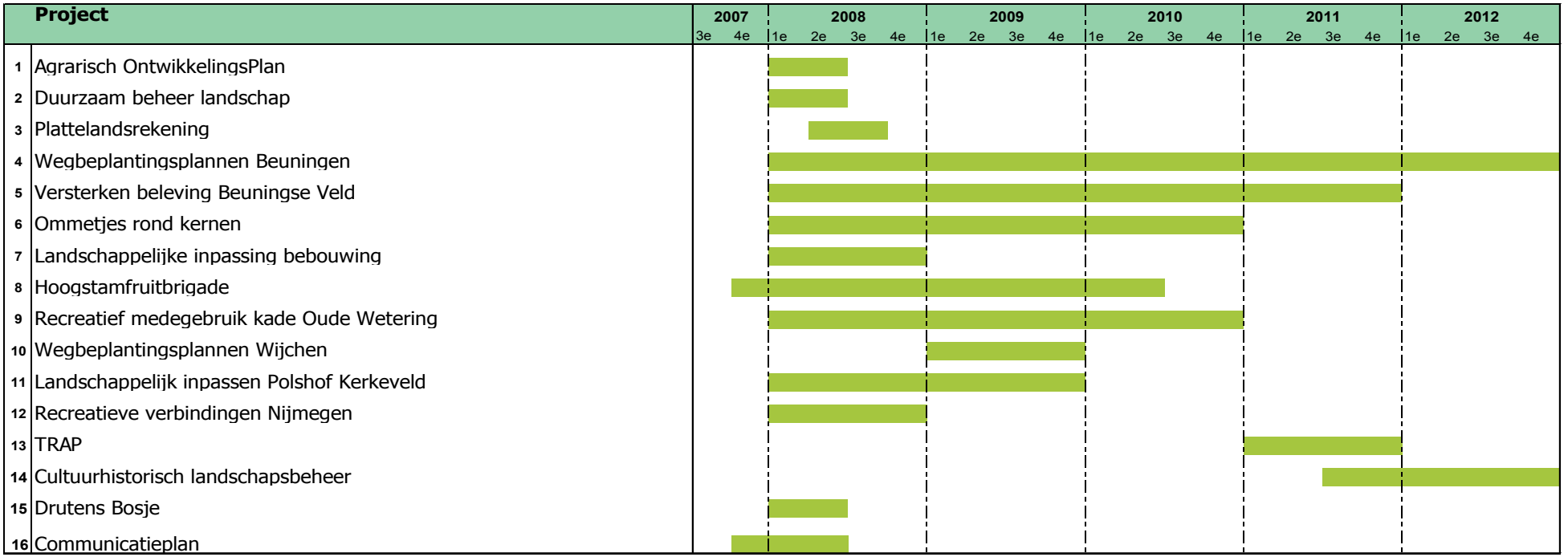

15. Drutens Bosje

Het Drutens Bosje is ontstaan door afgravingen voor de vroegere steenfabriek Dericks en Geldens. Daarna is er bos bij aangeplant en zijn enkele open stukken aangelegd als grasveld/weide. Er is in de 70'er jaren een trimbaan aangelegd die inmiddels geheel in verval is geraakt. Op basis van een afstudeerrapport van twee studenten van de Hogeschool Larenstein, wordt nu gewerkt aan een uitwerkingsplan voor de herinrichting van het Drutens bosje. Daarbij is het eindmodel 'Het Tichelbosje', dat in 2006 door de studenten is opgesteld, leidend voor de verdere planvorming. Uiteindelijk zal het Drutens bosje, dat aan de rand van de bebouwde kom van Druten ligt ten zuiden van het gebied waar het woningbouwplan Druten-Oost wordt ontwikkeld, (weer) meer betekenis moeten krijgen als recreatief uitloopgebied. Daarbij is het wel de bedoeling een gebied te creëren/laten ontstaan dat op zijn minst de huidige natuurlijke waarde behoud zo niet, dat deze waarde wordt versterkt.

Doel	Het project ondersteunt met name de thema's 'behouden en versterken van het landschap' en 'toegankelijkheid'. De doelen die hierbij gediend worden zijn het behouden van groene zones tussen dorpen, in dit geval tussen Druten en Afferden en daarnaast het ontwikkelen van een recreatief netwerk.
Beoogd resultaat	Een bosachtige, natuurlijke omgeving realiseren met daarin extensieve recreatieve mogelijkheden en daarnaast enkele verwijzingen naar de cultuurhistorische achtergrond van het gebied.
Kosten	De totale herinrichtingskosten voor het Drutens Bosje bedragen circa € 225.000,--.
Financiering	De gemeente Druten stelt in eerste instantie een bedrag beschikbaar van € 75.000,--. Een onderdeel van het project is een subsidiescan.
Initiatiefnemer/ trekker	Gemeente Druten
Tijdspad/ Fasering	Start uitvoering herinrichting najaar 2007. Oplevering najaar 2007/voorjaar 2008

Figuur 3: Tijdsplanning uitvoeringsprogramma 2008-2012

4.2 Communicatie

Voor de uitvoering van het LOP is communicatie van essentieel belang. Er worden meerdere doelgroepen onderscheiden. Ten eerste is de coöperatie van de bewoners, ondernemers en andere initiatiefnemers in het gebied van wezenlijk belang om daadwerkelijk een kwaliteitsverbetering te realiseren. De tweede doelgroep zijn de andere gebiedspartijen, die een belangrijke initiërende, trekkende of financierende rol kunnen hebben. De laatste doelgroep, die wordt onderscheiden zijn de interne organisaties van de gemeenten Beuningen, Druten en Wijchen. Goede communicatie met deze doelgroepen is essentieel. De communicatie kan daarbij op twee manieren plaatsvinden:

1. Algemeen

Het is belangrijk om aan de benoemde doelgroepen helder te maken wat de (on)mogelijkheden van het LOP zijn en om tevens te laten zien wat de resultaten van het LOP zijn. Hiervoor zal een communicatieplan worden opgesteld door de gemeentelijke communicatie medewerkers. Handig middel daarbij is een (inter)gemeentelijke website waarop allerlei informatie voor diverse doelgroepen is terug te vinden. Dit is een uitwerking van het communicatieplan.

2. Per project

Per project zal een specifiek communicatieplan worden opgesteld, of tenminste een specifieke communicatieparagraaf worden opgenomen in het projectplan. Afhankelijk van het project kan dan worden bepaald wie de doelgroepen zijn, wat de boodschap is en welke middelen worden ingezet.

4.3 Planning

De projecten zijn in Figuur 3 in de tijd weergegeven. In de planning is rekening gehouden met de onderlinge afhankelijkheid van de projecten. De initiatiefnemers, zoals deze zijn aangegeven in de projectbeschrijvingen, kunnen op basis van deze planning zorgen voor een tijdige start van de projecten. Voor de gemeenten is de planning een belangrijke leidraad voor de organisatie rondom het LOP. Het maakt namelijk inzichtelijk wanneer projecten gaan lopen en wanneer menskracht en/of financiering noodzakelijk is.

5 Financieringsplan

Een duurzame financiering is een vereiste voor de uitvoering van het LOP. In dit financieringsplan wordt in paragraaf 5.1 beschreven wat de oorsprong van de financiële middelen kan zijn voor de uitvoering van het LOP. In paragraaf 5.2 wordt vervolgens de kostenraming voor het uitvoeringsprogramma (zie hoofdstuk 4) gegeven.

5.1 Oorsprong van middelen

In Tekstkader 2 is beschreven op welke wijze verschillende partijen een belang hebben bij de uitvoering van het LOP. De belangrijkste financiers zijn die partijen die een direct belang hebben bij een opgave of ontwikkeling. In eerste instantie zijn dit voor de opgaven uit het LOP de publieke partijen zoals de gemeenten, provincie en het waterschap. Daarnaast kunnen ook andere partijen een belang hebben in het landelijk gebied (zie tekstkader).

- (Semi-)overheid: In principe een maatschappelijke taak en **direct belang** bij realisatie van groene en blauwe opgaven of **indirect belang** als het om aan-verwante beleidsterreinen gaat.
- Bedrijven: Deels een **direct belang** vanwege meerwaarde voor het bedrijf (betere waterkwaliteit, levering van producten, toerisme) en deels een **indirect belang** (imago, aantrekkelijke omgeving van bedrijf, waarde van eigendom, relatie met gebied).
- Maatschappelijke organisaties: Deels een **direct belang** wanneer het gaat om bevordering van ontwikkelingsmogelijkheden van hun achterban en deels een **indirect belang** als het gaat om versterking van het buitengebied.
- Burgers: In principe een **indirect belang** zoals een aantrekkelijk uitloopgebied en de waarde van het onroerend goed.

Tekstkader 2: Partijen en belangen

5.1.1 Algemene publieke middelen

Een belangrijke financieringsbron voor het LOP zijn de algemene publieke middelen van de betrokken partijen bij het LOP. Deze financiële middelen dienen in de begroting van de organisaties te worden gereserveerd voor de uitvoering van het LOP.

Zoals in paragraaf 2.5.2 is beschreven, kunnen bestemmingswijzigingen opbrengsten genereren om de additionele financiële middelen te genereren voor het LOP. In het uitvoeringsprogramma is het uitvoeringsproject 'Plattelandsrekening' opgenomen. Middels dit project worden onder andere financieringsmogelijkheden zoals hierboven beschreven verkend.

5.1.2 Provinciaal MeerjarenProgamma (pMJP)

Vanaf 1 januari 2007 zijn de rijksmiddelen voor het platteland gebundeld in het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). De rijksmiddelen zijn bedoeld voor de realisatie van de Agenda Vitaal Platteland. De middelen uit het ILG zijn ter beschikking van de provincies gesteld. De afspraken over de besteding zijn vastgelegd in provinciaal MeerJarenProgramma´s (pMJP's).

Ook in de provincie Gelderland zijn de afspraken tussen het rijk en de provincie Gelderland vastgelegd in het pMJP. In bijlage 6 zijn de thema's en doelen van het pMJP in de provincie Gelderland weergegeven. Veel projectvoorstellen dragen bij aan één of meerdere doelen van het pMJP en lijken daarmee in aanmerking te komen voor cofinanciering vanuit het pMJP. Voor het LOP is met name het thema Landschap van belang. De provincie Gelderland heeft namelijk expliciet in het pMJP opgenomen dat zij middels het pMJP een bijdrage wil en kan leveren aan de uitvoering van (inter)gemeentelijke landschapsontwikkelingsplannen. Op basis van de kostenraming zoals deze wordt gepresenteerd in paragraaf 5.2 kan dus een beroep worden gedaan op de financiële middelen vanuit het pMJP.

5.1.3 Private financiering

De (financiële) betrokkenheid van bedrijven en burgers is gewenst, omdat hiermee een breed draagvlak voor het LOP ontstaat. Richting publieke partijen wordt hiermee een krachtig signaal afgegeven dat (de waarden van) het buitengebied geld kost en dat private partijen belang hechten aan een aantrekkelijk landschap. Het directe belang (zie Tekstkader 2) van deze partijen is echter meestal niet evident. Een bedrijf kan een direct belang hebben, indien het LOP of een directe resultante hiervan een meerwaarde oplevert voor het bedrijf en haar producten. Het kan hierbij gaan om een betere waterkwaliteit, een beter toeristisch product of een toename in de biomassa ten behoeve van duurzame energie. Het Geldersch Landschap is een private organisatie die aangegeven heeft een direct belang te hebben bij de uitvoering van het LOP[1]. Het Geldersch Landschap zal daarom een belangrijke co-financier zijn[2]. Echter in veel gevallen blijkt het moeilijk om duidelijk een direct belang voor een bedrijf aan te geven.

5.2 Kostenraming uitvoeringsprogramma

De kosten in de kostenraming (Tabel 2) kunnen per project verdeeld worden over de gemeenten, afhankelijk van hun aandeel in het project. Voor sommige projecten is financiering nog niet rond. Hiervoor is nog cofinanciering noodzakelijk. Hiervoor is cofinanciering vanuit de in paragraaf 5.1 genoemde financiers mogelijk. Momenteel is echter alleen zicht op cofinanciering van de provincie Gelderland. Nadere afspraken dienen hier echter nog over te worden gemaakt. In deze begroting is uitgegaan van cofinanciering van de provincie vanuit haar eigen algemene middelen, pMJP en POP. De maximale cofinanciering door de provincie Gelderland is 75% voor die projecten die gericht zijn op de uitvoering. Daarnaast is bij sommige projecten ook rekening gehouden met andere co-financiers.

[1] Zie projectbeschrijving 'Stappen in de Toekomst'.

[2] Het Geldersch Landschap heeft zowel de beschikking over publieke als private geldstromen.

Kostenpost (project)		Kosten (€)	Financiële verdeelsleutel (€)				
			Beuningen	Wijchen	Druten	Provincie	Nog te financieren[1]
1.	Agrarisch OntwikkelingsPlan (AOP)	€ 35.000	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 22.500	€ 5.500
2.	Duurzaam beheer landschap	€ 30.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 15.000	
3.	Plattelandsrekening	€ 35.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 3.000
4.	Wegbeplantingsplannen gemeente Beuningen	€ 308.400	€ 154.200	€ -	€ -	€ -	€ 154.200
5.	Versterken van de beleving Beuningse Veld	€ 24.000	€ 6.000	€ -	€ -	€ 18.000	
6.	Ommetjes rond kernen	€ 17.000	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 7.500	€ 2.000
	- Structurele kosten per jaar	€ 8.400	€ 2.100	€ 2.100	€ 2.100	€ 2.100	
7.	Landschappelijke inpassing bebouwing	€ 75.000	€ 4.375	€ 4.375	€ 4.375	€ 39.375	€ 22.500
8.	Hoogstamfruitboombrigade	€ 42.645	€ 21.345	€ -	€ 21.345	Onbekend	
9.	Oude Wetering	€ 30.000	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	
10.	Wegbeplantingsplannen Wijchen	€ 60.000	€ -	€ 60.000	€ -	€ -	
11.	Landschappelijk inpassen Polshof en Kerkeveld	€ 80.000	€ -	€ 20.000	€ -	€ 60.000	
12.	Recreatieve verbindingen Nijmegen	€ 35.000	€ 10.000	€ 10.000	€ -	€ -	€ 15.000
13.	TRAP-Route	€ 100.000	€ 12.500	€ -	€ 12.500	€ 75.000	
14.	Cultuurhistorisch Landschapsbeheer	€ 350.000	€ 15.000	€ -	€ 15.000	€ 120.000	€ 200.000
15.	Drutens Bosje	€ 225.000	€ -	€ -	€ 75.000	€ -	€ 150.000
16.	Communicatieplan	€ 30.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ -	
	Totaal	**€ 1.477.085**	**€ 281.418**	**€ 122.375**	**€ 156.218**	**€ 365.375**	**€ 552.200**

Tabel 2: Kostenraming tot en met 2012

[1] De genoemde financiële bijdragen zijn een voorstel. Er is globaal overleg gevoerd met de betreffende partijen, maar er zijn geen toezeggingen gedaan omtrent de medefinanciering. Bij het opstarten van de projecten zal medefinanciering verder besproken moeten worden.

[2] Deze kosten zijn niet opgenomen in de totaal kosten.

Bijlagen

1. **Kapstok voor SMART-doelen**
2. **Uitvoeringsstrategie**
3. **Monitorings- en evaluatiemomenten**
4. **Projectenlijst**
5. **Projectenkaart**
6. **Thema's en doelen pMJP**

1. Kapstok voor SMART-doelen

Thema Doel	SMART
Behouden en Versterken landschap	
1 Uitzichten/zichtlijnen realiseren en behouden	**(S)** Benoemen uitzicht/zichtlijn met kenmerken **(M)** aantallen uitzicht/zichtlijn vaststellen **(A)** betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** Bepalen financiering en instrumenten **(T)** benoemen realisatietermijn
2 Kleinschaligheid van het landschap benadrukken en behouden	**(S)** Waar speelt kleinschaligheid, bepalen op welke manier benadrukken/behouden **(M)** vaststellen kwantitatieve doelstelling **(A)** betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** Bepalen financiering en instrumenten **(T)** benoemen realisatietermijn
3 Groene zones tussen dorpen behouden	**(S)** Begrenzen groene zones met kenmerken **(M)** oppervlakte groene zones bepalen **(A)** betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** bepalen financiering en instrumenten **(T)** benoemen realisatietermijn
4 Historie zichtbaar maken	**(S)** Bepalen historische objecten met kenmerken **(M)** kwantitatieve doelstelling vastleggen **(A)** betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** Bepalen financiering en instrumenten **(T)** benoemen realisatietermijn
5 Openheid landschap behouden en versterken	**(S)** Volgens visie concretiseren, randvoorwaarden benoemen **(M)** bepalen oppervlakte **(A)** mogelijkheden voor gebruik aangeven en betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** Bepalen financiering en instrumenten **(T)** benoemen realisatietermijn
6 Beplantingsstructuur versterken	**(S)** Onderscheid maken in typen beplanting volgens visie (wegbeplanting, landschapselementen, hoogstamfruit) en locaties/ontwikkeling aangeven**(M)** lengte/oppervlakte te realiseren benoemen **(A)** waar is behoefte aan en waar liggen mogelijkheden, betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** Bepalen financiering en instrumenten **(T)** benoemen realisatietermijn
7 Zichtbaarheid+samenhang landschapstypen accentueren	**(S)** Locaties aangeven met actiepunten **(M)** aantal locaties benoemen **(A)** welke plaatsen bieden mogelijkheden en met wie wordt samengewerkt **(R)** haalbaarheid, financiering en onderhoud **(T)** wanneer worden projecten per locatie geformuleerd
8 Dorpskernen landschappelijk inpassen	**(S)** Benoemen dorpskernen die als parels in het landschap worden benadrukt, wat is hiervoor nodig **(M)** bepalen kwantitatieve doelstelling (oppervlakten en maatregelen) **(A)** betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** bepalen financiering en instrumenten **(T)** benoemen realisatietermijn
Economische dragers landschap	
1 Bouwen buitengebied reguleren	**(S)** Opstellen van randvoorwaarden voor bouwen in het buitengebied (landgoederen, bedrijfsuitbreiding, -vestiging) **(M)** mogelijkheden voor monitoring aangeven **(A)** betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** ontwikkelingsgericht **(T)** benoemen realisatietermijn
2 Toekomstperspectief voor de landbouw	**(S)** Ontwikkelingsrichtingen landbouw benoemen en (on)mogelijkheden aangeven **(M)** benoemen indicatoren **(A)** betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** haalbaarheid, oplossingsgericht **(T)** benoemen realisatietermijn
3 Recreatie en Toerisme versterken	**(S)** Benoemen speerpunten in beleid met betrekking tot R&T **(M)** benoemen indicatoren **(A)** betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** haalbaarheid, economisch duurzaam **(T)** tijdsplanning in projecten benoemen
Ecologisch netwerk	
1 Ontwikkelen natuur en realiseren waterberging	**(S)** Concreet maken met locatie en randvoorwaarden **(M)** bepalen kwantitatieve doelstelling (oppervlakte (ha) natuur en hoeveelheid (m^3) water) **(A)** betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** bepalen financiering en instrumenten **(T)** benoemen realisatietermijn
2 Realiseren EVZ	**(S)** De begrenzing van de EVZ nadere invulling geven, wat, waar, enzovoort, uitvoeringsorganisatie. **(M)** bepalen kwantitatieve doelstelling (oppervlaktes stapsteen, lengtes verbinding, enzovoort) **(A)** kansen benoemen en benutten **(R)** bepalen financiering en instrumenten **(T)** benoemen realisatietermijn (uiterlijk 2018)
3 Vergroten bosareaal	**(S)** Benoemen gebieden waar bos moet komen **(M)** bepalen kwantitatieve doelstelling (oppervlaktes benoemen) **(A)** betrokken partijen bepalen en betrekken en waar mogelijk inpasbaar maken in huidig gebruik **(R)** haalbaarheid, financiering en onderhoud **(T)** wanneer worden projecten per locatie geformuleerd
Toegankelijkheid	
1 Ontwikkelen struinroutes	**(S)** Struinroutes in de uiterwaarden realiseren **(M)** hoeveel routes en hoeveel km **(A)** betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** bepalen financiering en instrumenten **(T)** benoemen realisatietermijn
2 Realiseren rustpunten	**(S)** Op bestaande en nieuw aan te wijzen routes rustpunten realiseren **(M)** hoeveel rustpunten per km/route **(A)** betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** bepalen financiering en instrumenten **(T)** benoemen realisatietermijn
3 Landschapsinfo realiseren	**(S)** Realiseren van informatiepunten, materiaal en excursies, informatie over archeologie/cultuurhistorie **(M)** aantal punten **(A)** betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** bepalen financiering en instrumenten, er moet een toegevoegde waarde zijn **(T)** benoemen realisatietermijn
4 Recreatief netwerk ontwikkelen	**(S)** Systeem van fiets- en wandelpaden ontwikkelen, locatiespecifiek maken **(M)** aantal km route **(A)** waar is behoefte en past het in landschap en omgeving, betrokken partijen bepalen en betrekken **(R)** bepalen financiering en instrumenten **(T)** benoemen realisatietermijn

2. Uitvoeringsstrategie

thema, doel	faciliteren	stimuleren	actief
Behouden en versterken landschap			
1. Uitzichten/zichtlijnen realiseren en behouden	Vastleggen in (bestemmings)plannen, visies, vergunningstelsel		zichtlijnen C10, aanpassen beplanting nieuwe wetering C13
2. Kleinschaligheid van het landschap benadrukken en behouden	Bij vastleggen zoekzones (voor landschappelijke versterking), bestemmingsplannen en ander beleid rekening houden kleinschalige en organische karakter	verkenning groene diensten A2, stimuleren erfbeplantingen (voorbeeldenboek) A7, hoogstamfruitbrigade A8	
3. Groene zones tussen dorpen behouden	Vastleggen in bestemmingsplannen		
4. Historie zichtbaar maken	Recreatief netwerk op historisch tracé	meewerken aan projecten van anderen zoals, Land van de acht heerlijkheden B5	TRAP A13, Cultuurhistorisch landschapsbeheer A14
5. Openheid landschap	Vastleggen onbeplant blijven Maas en Waalweg, aansporen om randen van ontgrondingsplassen op de noordrand van de Waalkom open te houden, openhouden riviervlaktes		
6. Beplantingsstructuur	Vastleggen in bestemmingsplannen, vergunningenstelsel	verkenning groene diensten A2, stimuleren erfbeplantingen (voorbeeldenboek) A7, hoogstamfruitbrigade A8	wegbeplantingsplannen A5 en C2
7. Zichtbaarheid en samenhang landschapstypen	Dorpsranden verschil in landschapstype duidelijk maken, bij uitbreiding Horssen overgang van duin naar riviervlakte duidelijk maken		
8. Dorpskernen	Bij vastleggen zoekzones, bestemmingsplannen en ander beleid rekening houden kleinschalige karakter, dorpsranden moeten kenmerken landschapstype versterken, landschappelijke inpassing bij stedelijke uitbreiding		beleving Beuningse Veld A6,Landschappelijk inpassen stadsranden Polsho en Kerkeveld A11
Economische dragers landschap			
1. Bouwen buitengebied	Toestaan kleinschalige bebouwing op oeverwal via bestemmingsplan, vastleggen beleid voor landgoederen, VAB en bedrijfsgebouwen, in bestemmingsplannen en streekplanuitwerkingen	voorbeeldenboek landschappelijke inpassing en pilot erfbeplanting A7, landgoedontwikkeling	ontwikkellen integrale werkprocedures binnen gemeente, landschapsstudie windmolens (Beuningen)
2. Toekomstperspectief voor de landbouw	Mogelijkheden en randvoorwaarden schaalvergroting, agrotoerisme (kamperen, bed-and-breakfast) vastleggen in bestemmingsplan en milieueisen handhaven, maatregelen om bedrijfsverplaatsing mogelijk te maken, Verplaatsen kassencomplex	verkenning groene diensten A2, stimuleren erfbeplantingen (voorbeeldenboek) A7, hoogstamfruitbrigade A8, plattelandsrekening A3	voorbeeldenboek landschappelijke inpassing en pilot erfbeplanting A7, Agrarisch OntwikkelingsPlan A1
3. Recreatie en toerisme	Struinpaden etc. in Afferdense en Deestse Waarden opnemen in bestemmingsplan, toestaan onder voorwaarden van kleinschalige recreatieve voorzieningen op oeverwal vastleggen in bestemmingsplan, in kom bij uitzondering, op rivierduinen extensieve vormen, recreatief netwerk op historisch tracé, ondersteunen toeristische bewegwijzering	land van de 8 heerlijkheden B5, Plattelandsrekening A3	stimuleringsproject recreatie en toerisme (informatiebijeenkomsten, hulp voor starters) B8, ontwikkeling kampeerbeleid
Ecologisch netwerk			
1. Ontwikkelen natuur en realiseren waterberging	Ontwikkelingen vastleggen in bestemmingplan, Waterschap KRW, Ruimte voor de Rivier B5, Herkenbaarheid historische waterlopen C5	verkenning Groene Diensten A2 (hiermee weidebeheer, in kom natuurvriendelijke oevers, vochtige graslanden, in riviervlakten poelen, vochtige bosjes, singels, lanen realiseren), Stimuleringsregeling natuurvriendelijke oevers/waterbergingsoevers op particuliere grond (waterschap)	beheer- en inrichtingsplanLoonse Waard A9
2. Realiseren EVZ	Bestemmingsplannen	verkenning Groene Diensten A2	EVZ Organisatie B6
3. Vergroten bosareaal	Bestemmingsplannen		versterken beleving Beuningse Veld A6
Toegankelijkheid			
1. Ontwikkelen struinroutes	Waal- en Maasuiterwaarden opnemen in bestemmingsplan	verkenning Groene Diensten A2	
2. Realiseren rustpunten	Opnemen in bestemmingsplan, land van de 8 heerlijkheden B5, Toeristische bewegwijzering rivierenland (KNOOPpunten B11)	aan laten sluiten bij KNOOPpuntenroute B11	plaatsen picknicktafels en bankjes
3. Landschapsinfo realiseren	Plaatsen infoborden door derden (land van de 8 heerlijkheden B5)		
4. Recreatief netwerk ontwikkelen	Ondersteunen Toeristische bewegwijzering (KNOOPpunten B11), aansluiten recreatieve voorzieningen op netwerk	projecten ommetjes rond kernen A6, 'recreatief Medegebruik Oude Kade' A9, KNOOP punten route B11, Skeelerroute B12	verbindingen Nijmegen A12
Communicatie			
Extern	Website		persberichten, bekendheid geven aan projecten
Intern		op de hoogte houden van ontwikkelingen	afstemmen procedures

3. Monitorings- en evaluatiemomenten

Monitorings- en evaluatiemomenten	Tijdstip
Start uitvoering (zie uitvoeringsprogramma)	Oktober 2007
1e rapportage	November 2008
2e rapportage	November 2009
3e rapportage met: • herziening prioriteiten • tussentijdse evaluatie uitvoering	November 2010
4e rapportage	November 2011
5e rapportage	November 2012
6e rapportage met herziening prioriteiten	November 2013
7e rapportage	November 2014
8e rapportage	November 2015
9e rapportage met: • Herziening prioriteiten • Onderzoek behoefte nieuw LOP	November 2016
Eindrapportage met: • Evaluatie uitvoering LOP • Starten opstellen nieuw LOP	November 2017

4. Projectenlijst

A	Projecten 2008-2012	Omschrijving	Betrokken gemeenten
1	Agrarisch ontwikkelingsplan	Inzicht krijgen in huidige agrarische sector en faciliterende maatregelen ontwikkelen om agrarische bedrijven die door willen ontwikkelen maar klem zitten in het oeverwalgebied of het rivierduin te verplaatsen naar de komgebieden (gemeenteoverstijgend).	Beuningen, Druten, Wijchen
2	Verkenning Groene Diensten	Verkennen van de mogelijkheden voor de financiering van particulier landschapsbeheer doormiddel van groene diensten. Deze verkenning levert een plan van aanpak voor het operationaliseren van het systeem	Beuningen, Druten, Wijchen
3	Plattelandsrekening	Systeem ontwikkelen waarmee eenduidig omgegaan wordt met compensatie voor natuur- en landschappelijke waarden. Bij medewerking aan een rode ontwikkeling in het buitengebied wordt een x-bedrag voor plattelandsontwikkeling gestort in het fonds of geïnvesteerd in landschappelijke beplantingen / natuurontwikkeling / recreatieve ontwikkeling van het gebied.	Beuningen, Druten, Wijchen
4	Wegbeplantingsplannen Beuningen	De laanbeplanting langs wegen vervangen, verwijderen en uitbreiden, soorten toepassen welke van oudsher toegepast worden (populieren)	Beuningen
5	Beleving Beuningse Veld	Aanplanten van bos blokken langs stadsrand en bescherming Personnenbos	Beuningen
6	Ommetjes rond kernen	Aanleg paden voor 'ommetjes', historische kerkepaden kunnen hiervoor geschikt zijn	Beuningen, Druten, Wijchen
7	Landschappelijke inpassing bebouwing	Een boek waarin de mogelijkheden staan beschreven om (nieuwe (agrarische)) bebouwing landschappelijk in te passen.Pilot erfbeplanting met als onderdeel het aanbieden van een cursus via Landschapsbeheer Gelderland aan particulieren die landschapselementen gerealiseerd hebben tbv informatieoverdracht over onderhoud.	Beuningen, Druten, Wijchen
8	Hoogstamfruitbrigade	Boomgaarden onderhouden en nieuw realiseren, onderhoud in tuinen (aanhaken bij hoogstamfruitbrigadeLBG).	Beuningen, Druten
9	Recreatief medegebruik kade Oude Wetering	Opstellen inrichtings- en beheersplan, beplanting, fiets/laarzenpad, verbindingen over infrastructuur, aansluitend natuurvriendelijke oevers.	Beuningen
9	Wegbeplantingsplannen Wijchen	In overleg met agrariërs komen tot goede inrichting van de flessenhals van de evz. Opstellen inrichtings- en beheerplan voor de Loonse Uiterwaard.	Wijchen
11	Landschappelijk inpassen Polshof Kerkeveld	Het landschappelijk inpassen van de dorpsranden.	Wijchen
12	Verbindingen Nijmegen	Recreatieve verbindingen om de relatie Stad-Land beter tot haar recht te laten komen.	Beuningen, Wijchen
13	TRAP	Oude dijkdoorbraken etc. zichtbaar maken. Zoals noordkant Waal.	Beuningen, Druten
14	Cultuurhistorisch landschapsbeheer	Het project draagt bij aan het behoud en herstel van waardevolle cultuurhistorische elementen in het landschap.	Beuningen Druten
15	Drutens Bosje	Het herinrichten van het Drutens Bosje.	Druten
	Communicatieplan	Ostellen communicatieplan en website	Beuningen, Druten, Wijchen

B	Projecten na 2013	Omschrijving	Betrokken gemeenten
1	Stompendijk	Open zichten creëren vanaf de weg. Verrommeling landschap verminderen door beter inpassing en/of uitruilen gronden voor functies zoals camping en sportvelden.	Wijchen
2	Wegbeplantingsplannen Druten	De laanbeplanting langs wegen vervangen, verwijderen en uitbreiden, onderzoek welke soorten van oudsher hier toegepast zijn (populieren).	Druten
3	Bergharensestraat	A) Singelbeplanting uitdunnen om transparantheid en openheid te vergroten. Singel is eigendom van SGL. B) Bergharensestraat en Schaarsestraat: om en om verwijderen van wilgen en populieren met korte plantafstanden van 6 a 7 meter.	Wijchen
4	Paraboolvorm Rivierduin Horssen	Het versterken van de paraboolvorm doormiddel van beplanting, etc.	Druten Wijchen
5	Herkenbaarheid historische waterlopen	Onderzoek naar verbreding en aanleg natuurvriendelijke oevers van historische waterlopen (Wijchens Maasje, Leursche Leigraaf, Kleine Elst).	Wijchen
6	Buurtschap Lunen	Waar mogelijk aanleg en uitbreiding haag- en singelstructuur.	Wijchen
7	Ruiterroutes	Onder welke landschappelijke randvoorwaarden geeft de gemeente medewerking aan uitvoering van ruiterroutes?	Wijchen
8	Monumentale panden	1. Gem. Wijchen geeft laagrentende leningen voor het opknappen van monumentale panden. 2. Prins Bernard Cultuurfonds geeft ook laagrentende leningen voor restauraties (max.ca. € 150.000,-). Actiever beleid voeren.	Beuningen, Wijchen
9	Limes	Er is nog geen concreet uitvoeringsproject voorhanden. De mogelijkheid kan wel open gehouden worden door een verwijzing op te nemen naar het project van de provincie Gelderland voor uitvoering van de limes.	Wijchen
10	Zichtlijnen	Zichtbaarheid Groene Heuvels, beleving Waalkom	Beuningen
11	Ontwikkelen natuur en realiseren waterberging	Verwijzen naar uitvoeringsprogramma WHP.	Wijchen
12	Waardevolle Bomen	Een lijst van waardevolle bomen per gemeente, doormiddel van zo'n lijst kunnen de monumentale bomen beter beschermd worden.	Beuningen, Druten, Wijchen
13	Landschappelijke inrichting Nieuwe Wetering	Aanpassing (particuliere) beplanting langs oevers, mogelijkheden pad onderzoeken.	Beuningen, Wijchen
14	Maasheggen	Handhaven en versterken hagenstructuur rondom Balgoij.	Wijchen

C	Lopende projecten	Omschrijving	Betrokken gemeenten
1	Realisatie EVZ	Opstellen projectplan / uitvoeringsplan voor 4 jaar en monitoringsplan en communicatieplan tav uitvoering evz, startprojecten.	Druten Wijchen
2	Land van de 8 heerlijkheden	Cultuurhistorische en landschappelijke elementen die de identiteit van het gebied bepalen vanuit het thema heerlijkheden zichtbaar maken. (Deelproject uit Stappen in de toekomst)	Beuningen, Druten, Wijchen
3	Revitalisering ruïne Batenburg, het oude sluishoofd en de verbinding Liendense Waard	Gericht op het opknappen van de entree van Batenburg vanaf de oostelijke toegang Molendijk (deelproject Stappen in de Toekomst).	Wijchen
4	Bestemmingsplan buitengebied	Actuatlisatie bestemmingsplannen	Beuningen, Druten, Wijchen
5	Waalzicht/WaalWeelde	Diverse deelprojecten (financering via WaalWeelde).	Beuningen, Druten
6	Afferdense en Deestse Waarden	Ruimte voor de Rivierproject.	Beuningen, Druten
7	Ruimte voor de Rivier ´Maas´	O.a. Balgoy-Niftrik	Wijchen
8	(Agro)toerisme	Doormiddel van organisatie informatiebijeenkomsten en hulp voor starters toerisme stimuleren.	Beuningen, Druten, Wijchen
9	MOB-complex	Wonen in het groen waarbij de bestaande natuurwaarden het uitgangspunt is. Door middel van rood bekostigen van groen.	Wijchen
10	Erfbeplantingsprojecten	De gemeenten hebben momenteel elk hun eigen aanpak voor de aanleg van erfbeplanting door particulieren.	Beuningen, Druten, Wijchen
11	KNOOP punten route	Recreatief route netwerk	Beuningen, Druten
12	Skeeler Route	Rivierengebied op rolletjest	Druten
13	Archeologische/Cultuurhistorische waardenkaart		Beuningen
14	Loonse waard	Opstellen inrichtings- en beheersvisie	Wijchen
15	Landgoederenbeleid	Uitwerken gemeentelijke uitgangspunten landgoederen	Wijchen
16	Gebiedsvisie Waaloeverwallen	Concretisering Regionaal plan en invulling geven aan ´landschappelijke versterking´	Beuningen

PROJECTENKAART Landschapsontwikkelingsplan Beuningen, Druten, Wijchen mei 2007

Legenda

A1	Agrarisch OntwikkelingsPlan (niet op kaart)
A2	Duurzaam beheer landschap (niet op kaart)
A3	Plattelandsrekening (niet op kaart)
A4	Wegbeplantingsplannen Beuningen (start Plakstraat)
A5	Versterken beleving Beuningse Veld
A6	Ommetjes rond kernen
A7	Landschappelijke inpassing bebouwing (niet op kaart)
A8	Hoogstamfruitbrigade
A9	Recreatief medegebruik kade Oude Wetering
A10	Wegbeplanting Wijchen (niet op kaart)
A11	Landschappelijk inpassen Polshof en Kerkeveld
A12	Recreatieve Verbindingen Nijmegen
A13	TRAP
A14	Cultuurhistorisch landschapsbeheer
A15	Drutens Bosje

6. Thema's en doelen pMJP

Thema	Onderwerpen
Natuur	Realisatie EHS Milieukwaliteit EHS en VHR Soortenbescherming Beheer binnen en buiten EHS Faunabeheer Natuur en milieueducatie
Landbouw	Agrarische Ruimte • Landinrichting • Agrarische bedrijfsverplaatsing en –beëindiging • Glastuinbouw en paddenstoelenteelt Agrarische Hulpbronnen • Pilots duurzame landbouw • Duurzaam ondernemen • Ondernemersprogramma voor de landbouw
Recreatie	Recreatie om de stad: grootschalig groen Landelijke routenetwerken en toegankelijkheid Bevordering toeristische activiteiten
Landschap	Landschap generiek • Uitvoering gemeentelijke landschapsplannen en bos- en landgoederen • Ontwikkeling met landschappelijke kwaliteit Waardevolle Landschappen Nationale Landschappen
Bodem	Duurzaam bodemgebruik Bodemsanering
Water	Sprengen en beken Verbetering waterkwaliteit en nutriënten Verbetering waterkwaliteit: bestrijdingsmiddelen
Reconstructie	
Sociaal Economische Vitaliteit	Verbeteren van het voorzieningenniveau Versterken van de sociale cohesie Blijven wonen op het platteland Werkgelegenheid op het platteland Verbetering bereikbaarheid van voorzieningen en kleine kernen